I. 149.248
Dăruită de Prof. I. Bianu 1935

МЪЕСТРІЯ
ГЇѠВЪСИ́РЇЙ РѠМѪНЕ́ЩЙ.

Кꙋ Ли́тере Латине́щй, ка́ре сѫ́нт Ли́терелє
Рѡмѫ́нилѡр че́ле ве́кй,

Спре

Поли́рѣ а̂ то́атъ Ги́нта Рѡмѫне́ скъ че́їй дин
ко́аче шѝ че́їй дин колѡ̀ де Дꙋ́нъре

Лꙋкра́тъ де

ГЕѠ́РГЇЕ КОНСТАТИ́Н РѠ́ЖЯ

Четъца́нꙋл А̂кадемиче́ск, шѝ Кандида́тꙋл
Клиниче́ск До́фтор ꙟ Спита́лꙋл Оу̂ниверси-
тъ́цїй Оу̂нгꙋре́щй дин Пе́шта.

ΤΕ'ΧΝΗ ΤΗ͂Σ Ῥ'ΩΜΑΝΙΚΗ͂Σ
Α'ΝΑΓΝΩ'ΣΕΩΣ

μὲ Λατινικὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ παλαιὰ
γράμματα τῶν Ῥωμάνων, πρὸς καλλωπισμὸν
παντὸς τοῦ ἐπὶ τάδε, καὶ ἀντιπέραν τοῦ Δουνάβε-
ως κατοικοῦντος Ῥωμανικοῦ Γένους

πεπονημένη παρὰ

ΓΕΩΡΓΙ'ΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙ'ΝΟΥ ῬΩ'ΖΑ

Πολίτου Ἀκαδημικοῦ, καὶ Φιλιάτρου Κλινικοῦ ἐν τῷ
Νοσοκομείῳ τοῦ ἐν Πέστῃ τῆς Οὐγγαρίας κει-
μένου Πανδιδακτηρίου.

Ꙟ БꙊДА

Ла Крѫѧска Типографі́е а̂ Оу̂ниверситъ́цїй Оу̂н-
гꙋре́щй. А̂́нꙋл 1809.

D. 120/1935
BIBLIOTECA *ACADEMIEI* ROMÂNE

inv. 3451

ПРЕОНОРАТУЛУЙ

ШИ

ПРЕФОЛОСИТОРЮЛУЙ

ДОМНУЛУЙ

ГЕѠРГІЕ ШУЛЇОВЕСКИ

Четъцанулуй дин Либера ши Кръ-
ѩска Четате ПЕЩА, Ромънулуй Юби-
торюлуй де Гинтъ, ши пре ѫбъпъѫту-
луй спре полиръ Ромънилѡр, Кър-
тичика ачаста ѡ ѫкинъ

Авторул.

ΤΩ͂

ἘΝΤΙΜΟΤΆΤΩ,

ΚΑῚ

ΧΡΗΣΙΜΩΤΆΤΩ,

ΚΥΡΊΩ,

ΓΕΩΡΓΊΩ, ΣΟΥΛΙΌΒΣΚΥ

Ἐν τῇ Βασιλικῇ Ἐλευθερουπόλει
Πέστῃ Πολίτῃ, Ῥωμάνῳ Φιλογενῇ, καὶ ἄκρῳ
Ζηλοτῇ τῆς προκοπῆς τῶν Ῥωμάνων, τοῦτο
τὸ Βιβλιάριον ἀφιερώνει

Ὁ Συγγραφεύς.

Кȣвѫнт кътръ Ромѫни! *)

Лимба саȣ ворба є адȣнарѣ кȣвинтелѡр, кȣ каре кȣџетеле ноастре ле фачем алтѡра кȣноскȣте; кȣвинтеле даръ сѫнт сѣмне кȣџетелѡр: чи ка кȣвинтеле анȣмите кȣџете съ ꙟсемнѣѕе, ачаста саȣ фъкȣт кȣ токмѣла а май мȣлци ꙟтрȣ ѡ соціетате, ши десбинате токмѣле саȣ фъкȣт, май мȣлте даръ шилимби ши десбрътите къȣтъ съ се наскъ, каре асѣмене пентрȣ стрѫмȣтъриле попоарълѡр ши ꙟпреȣнъ петрѣчерѣ кȣ май мȣл-

*) ꙟ Індагаціиле мѣле чѣле дин анȣл 1808 пре Ромѫни ам нȣмит Ρωμαίους дин пърерѣ ачѣа, къ Ρωμαῖος ꙟсемнѣѕъ Романȣс, ꙗръ акȣм ꙟкрединцат прин оун Бърбат ꙟвъцат, кȣмкъ кȣвѫнтȣл Ρωμαῖος, каре ꙟ вѣкȣл чел дин мижлок се афлъ, саȣ пȣс ꙟ локȣл кȣвѫнтȣлȣй Романȣс спре деѡсебирѣ Гречилѡр, карій асѣмене май демȣлт се ѕичѣ Романи, адекъ Четъцѣни ꙟпъръціеи Романещий, де Романій чей дела апȣс: пре Ромѫни нȣ Ρωμαίους, каре ꙟтрȣ асъȣире ꙟсъмнѣѕъ Гречй, чи Ρωμανους ꙟй кієм.

Λόγος πρὸς Ρ῾ωμάνȣς. *)

Η῾ γλῶσσα ἤτοι ἡ ὁμιλία διὰ φωνῆς εἶναι μία συμπλοκὴ τῶν λέξεων, διὰ τῶν ὁποίων ἡμεῖς τὰς ἰδέας μας κοινολογȣ̃μεν. Λοιπὸν αἱ λέξεις εἶναι σημεῖα τῶν ἰδέων, ἀλλὰ διὰ νὰ σημαίνωσιν αἱ λέξεις διορισμένας ἰδέας ἔγινε διὰ συμφωνῆς πολλῶν εἰς μίαν ἑταιρίαν συναρθροιζομένων, ἐπειδὴ ὅμως ἔπειτα ἔγιναν περισσοτέραι, καὶ διάφοραι τοιȣ̃ται ἑταιρίαι, ἀναγκαίως ἔπρεπε, νὰ γίνονται πολλαὶ καὶ διάφοραι γλῶσσαι, αἱ ὁποῖαι ὁμοίως διὰ μετοικεσίων, καὶ συγκατοι-

*) Ἐις τὰς Ἐξετάσεις μȣ ἀπὸ ἔτ. 1808 τȣ̃ς Βλάχȣς, οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν γλῶσσαν τȣ̀ς ὀνομάζονται Ρ῾ωμάνοι, ὀνόμασα Ρ῾ωμαίȣς, ἐπειδὴ ἐδόξαζον, ὅτι Ρ῾ωμαῖος σημαίνει Ρ῾ωμάνον δηλ. πολίτην τῆς παλαιᾶς Ρ῾ώμης, τώρα ὅμως νȣθετηθεὶς παρὰ τινὸς πεπαιδευμένȣ Ἀνδρὸς ὅτι τὸ ὄνομα Ρ῾ωμαῖος, (τὸ ὁποῖον εὑρέθη εἰς τὸν μέσον αἰῶνα, διὰ νὰ γένῃ διαφορὰ μεταξὺ τῶν Γραικῶν, οἱ ὁποῖοι ὁμοίως τὸ πάλαι Ρ῾ωμάνοι δηλ. πολίται τȣ̃ς Ρ῾ωμανικῆς Βασιλείας ὀνομάζοντο καὶ των δυτικῶν Ρ῾ωμάνων), ἐτέθη ἀντὶ τῆς λέξεως Ρωμάνȣς, δὲν ὀνομάζω τȣ̀ς Βλάχȣς Ρ῾ωμαίȣς, τὸ ὁποῖον σημαίνει Γραῖκον, ἀλλὰ Ρ῾ωμάνȣς.

мꙋлте шѝ десбина́те Ги́нте се скимба́ръ, пъ-
ръсѫ́нд оўнеле а̂ле са́ле кꙋви́нте, шѝ лꙋѫ́нд
а̋лтеле де а̂ле а̋лтора Націо́не ворбе: ꙟсъ шѝ а-
чѣ́стѣ а̂шѣ̀ оу̂рзи́те діале́кте се а̋флъ ꙟ̂ десби-
на́те цѫ̆рй шѝ четъ́цй, пе́нтрꙋ десвъртарѣ ꙟ̂-
преꙋ̆нъ віецꙋитоа́релѡр наці́ѡане стръмꙋта́те.
Аша̀ де вом сокотѝ ꙟ̂тѫ́нѣ ли́мбъ чѣ немца́скъ,
ди́нтрꙋ а̂ча́ста аꙋ и̂зворѫ́т Бава́рика, Свѣ́вика,
шѝ а̋лтеле; чѝ шѝ Ба́варій а̂лтми́нтрѣ ворбе́ск
ꙟ̂трѡ четѫ́те, а̂лтми́нтрѣ а̂лю́рѣ. Ли́мба Италі-
а́нилѡр дꙋ̆пъ пла́са ѡ̂ра́шелѡр ꙟ̂ десвъти́те ді-
але́кте се ꙟ̂па́рте; а̂чѣаши со́арте є̄ шѝ а̂ ли́мбій
ноа́стре чѣ́й Рѡмѫ́нѣ́щй, ка́рѣ стре́инії ѡ̂ нꙋмѐск
Вала́хика; а̂ча́ста пре́сте тот гръи́нд, прекꙋ̆м
ꙟ̂ Інвестіга́ціиле мѣ́ле чѣ́ле кꙋ ве́кй морꙋмѫ́н-
тꙋрй ꙟ̂търи́те ла а̋нꙋл 1808 а̂ма̂ръта́т, ꙟ̂ доа́ѡ
діале́кте, а̋декъ ꙟ̂чѣ динкоа́че де Дꙋ̆нъре, шѝ
чѣ дин колѡ̀ де Дꙋ̆нъре се ꙟ̂па́рте, а̂ча́ста кꙋ
Гречѣ́щй, чѣ́а кꙋ Скіабонѣ́щй кꙋви́нте, пе́нтрꙋ
ꙟ̂преꙋ̆нъ петрѣ́черѣ кꙋ а̂чѣ́сте Ги́нте є̄ а̂местека́-
тъ; чѝ шѝ а̂чѣ́сте ꙟ̂мбе діале́кте, па́рте пе́нтрꙋ
дезвъртирѣ оўнѡ̂р кꙋви́нте, па́рте пе́нтрꙋ дез-
въртирѣ віерсꙋ̆ирей, а̋ле са́ле и̂ръши десбина́те
діале́кте а̋ꙋ, прекꙋ̆м є̀ діале́ктꙋ Воскополита́н,
Грабовѣ́н, Гремостѣ́н, Гописта́н, Мецовитѣ́н,
саꙋ Є̂пиротѣ́н, Молдовѣ́н, Ардѣлѣ́н, Бънъцѣ́н,
чѣл дин Оўнгарі́а пре лѫ́нгъ Криш шѝ а̋лтеле;
чѝ а̂чѣ́ла є̄ лꙋкрꙋ де мираре ꙟ̂ ли́мба а̂ча́ста, къчи

ка́ре

κατοικίων μέ πολλά καὶ διάφορα ἔθνη γινομένων ἐμετεβλήθησαν ἀμελέσαι τὰς ἰδίας των λέξεις, καὶ παραλαβέσαι ξένας, ἀλλὰ καὶ αἱ ἔτω γινομέναι διάλεκτοι εὑρίσκονται εἰς διαφόρȣς ἐπαρχίας καὶ πολιτείας διὰ τὴν διαφορὰν τῶν συνεζώντων ἐθνῶν μετεβεβλημέναι. Ἄς πάρωμεν τὴν ἀρχαίαν γερμανικὴν γλῶσσαν, ἐκ τῆς ὁποίας ἡ Βαβαρικὴ, ἡ Σβέβικη, καὶ ἄλλαι ἐγεννήθησαν, ἀλλὰ καὶ οἱ Βάβαροι ἀλέως εἰς μίαν, ἀλέως εἰς ἄλλην πολιτείαν ὁμιλȣ̃σιν. Ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα ὡς πρὸς τὰς πολιτείας διαιρεῖται εἰς διαφόρȣς διαλέκτȣς, Οὕτως εἶναι καὶ μὲ τὴν Ῥωμανικὴν μας ἢ ἔτω λεγομένην Βλάχικην διάλεκτον, ἄυτη γενικῶς, καθὼς εἰς τὰς Ἐξετάσεις μȣ ἐπὶ παλαιῶν μαρτυριῶν τεθεμελιωμένας ἐν ἔτει 1808 εἶπον, διαιρεῖται εἰς δύω διαλέκτȣς εἰς τὴν τῶν ἐπὶ τάδε καὶ ἀντιπέραν τȣ̃ Δȣνάβεως κατοικȣ́ντων, ἄυτὴ μὲ γρέικικας, ἐκείνη δὲ μὲ σλαβονικὰς λέξεις εἶναι μεμιγμένη διὰ τὴν συνοίκησιν μὲ τȣ̃τα τὰ γένη, ἀλλὰ καὶ αἱ δύω ἄυται διάλεκτοι διαφόρȣς πάλιν ἔχȣσι διαλέκτȣς μέρος μὲν διὰ τὴν διαφορὰν μερικῶν λέξεων, μέρος δὲ διὰ τὴν διαφέρȣσαν προφορὰν ἀυτῶν, ἔτως εἶναι ἡ Βοσκοπολιτάνικη, ἡ Γραμποβένικη, ἡ Γραμοςένικη, ἡ Γοπιςένικη, ἡ Μετζοβίτικη, ἤτοι ἡ Ἠπιρότικη, ἡ Μαλαβιςένικη, ἡ Ὀρεινὴ ἤτοι τῆς Βλαχίας, ἡ Μολδοβικὴ, ἡ Τρανσυλβάνικη, ἡ Μπανάτικη, ἡ τῶν περὶ τȣ̃ Κρισίȣ τῆς Οὐγγαρίας ποταμȣ̃ κατοικȣ́ντων, καὶ ἄλλαι πολλαί. Τȣ̃το μὰς εἶναι ξεχωριςὸν εἰς τὴν γλῶσσάν μας, ὅτι δηλ. ἐ-

κεί-

каре кꙋвѫнт ꙟл аре стрикат оун діалект, чела лалт діалект ꙟл ціне фиреск ꙟтрꙋ атѫта, кѫт де сар кꙋлѣџе дин фіеще кареле діалект кꙋвинтеле челе фирещий, сар префаче ѡ лимбъ Рѡмѫнѣскъ токма кꙋратъ. Ꙗтъ ꙟ кꙋвѫнтꙋл оурчор, каре акꙋм съ зиче Стамна. акꙋм оурчеор акꙋм ѡлꙋ, акꙋм Карчагꙋ, ꙟтреций сѫнт Рѡмѫній Арделѣний, ши Кришѣній, карій зик оурчеор саꙋ Олꙋ дела оурчеолꙋс, ши Ола ꙟ кꙋвѫнтꙋл юбире, каре акꙋм се зиче врѣре, акꙋм драгосте, акꙋм плъчѣре, акꙋм юбире, ꙟтреций Воскополитаній зикѫнд врѣре дела воло, прекꙋм ши чей дин коаче де Дꙋнъре, карій юбире дела лꙋбет, либет, ши плъчѣре дела плачет, аша май ꙟколѡ ꙟ кꙋвѫнтꙋл тинъ, карѣ оуній ѡ кіамъ мꙋзгъ алцій ималъ, алцій тинъ, чей дин коаче де Дꙋнъре цинꙋръ фирѣ, зикѫнд: дела кꙋвѫнтꙋл Лътинеск ченꙋм, аꙋ дела квино, ши аша мꙋлте. Ачѣаши скимбоаре ѡ аре ши лимба Гречаскъ; аша Гречій попꙋраній чей де акꙋм а Касторіей, мъхрамъ ѡ кіамъ ризаній алюрѣ Мандили, ачѣаши Касторіаний шеꙋ оуйтат фата а ѡ зиче Корни, чи чꙋпа, алцій ѡ кіамъ Корици, нꙋ ажꙋнг съ адꙋк кꙋвинтеле Ꙗхни, Ꙗпꙋнжѣ, ши алтеле тꙋрчещи, ниче нꙋ ажꙋнг съ адꙋк пꙋцине кꙋвинте дин діалектꙋл Хіѡтилѡр,

каре

κείνην τὴν λέξιν, τὴν ὁποίαν μία διάλεκτος αὐτῆς ἔχει διεφθαρμένην, ἄλλη φυλάττει καθαράν, τόσον, ὥςε, ἐὰν συνάζωνται ἀπὸ κάθε μίαν διάλεκτον τῆς γλώσσης μας ὅλαι αἱ καθαραὶ λέξεις, βέβαια γίνεται μία καθαρωτάτη Ῥωμανικὴ γλῶσσα. Ἰδὲ τὸ κεράμιον, τὸ ὁποῖον μέρος μὲν ς ά μ ν α, μέρος ἐ ρ τ ζ ό ρ ε, μέρος ὄ λ ε, μέρος δὲ κ α ρ τ ζ ι ά κ ε λέγεται, γνησίως προφέρεσιν οἱ τῆς Τρανσυλβανίας, καὶ οἱ περὶ τὲ Κρισίε ποταμὲ Ῥωμάνοι λέγοντες ἐ ρ τ ζ ό ρ ε ϗ ὄ λ ε ἀπὸ τὸ Λατινικὸν ὄνομα ἐ ρ τ ζ έ ο λ ε ς, ϗ ὄλλα. Εἰς τὴν λέξιν ἀ γ ά π η, ἡ ὁποία τώρα β ρ ι ά ρ ε, τώρα ν τ ρ ά γ γ ο ς α, τώρα π λ α τ ζ ι ά ρ ε, τώρα ἰ ε μ π ί ρ ε λέγεται, γνήσιοι εἶναι οἱ Βοσκοπολῖται, οἱ λέγεσι β ρ ι ά ρ ε ἀπὸ τὲ Λατινικὲ: β ό λ ο, γνήσιοι εἶναι ἔτι καὶ οἱ ἐπὶ τάδε τὲ Δενάβεως κατοικὲντες μὲ τὴν λέξιν ἰ ε μ π ί ρ ε, οἱ ὁποῖα παράγεται ἀπὸ τὲ Λατινικὲ ῥήματος λ ί μ π ε τ ἤ λ έ μ π ε τ, ὁμοίως καὶ μὲ τὴν λέξιν π λ α τ ζ ι ά ρ ε ἀπὸ τὲ π λ ά τ ζ ε τ. Οὕτω τὸ πῆλον, τὸ ὁποῖον ἄλλοι μὲν μ έ ζ γ γ α, ἄλλοι ἡ μ ά λ α, ἄλλοι τ ί ν α ὀνομάζεσι, καθαρῶς προφέρεσιν οἱ ἐπὶ τάδε τὲ Δενάβεως κατοικὲντες Ῥωμάνοι λέγοντες τ ί ν α ἀπὸ τῆς λατινικῆς λέξεως τ ζ έ ν ε μ, ἤ ἀπὸ τὲ κβίνο, ἐτζι καὶ τὰ λοιπά. Αὐτὴν τὴν ἴδιαν μεταβολὴν ἐδοκίμασεν ὁμοίως καὶ ἡ γραίκικη γλῶσσα. ἕτως οἱ σημερινοὶ ἁπλοὶ Γραικοι εἰς τὴν Καςορίαν ὀνομάζεν τὸ μανδύλι ρ ι ζ ά ν ι, οἱ ἴδιοι Καςοριανῖται ἀλησμόνησαν νὰ λέγωσι τὴν παρθένον

Κόρη

карїй кꙋ адевърат ничй оумбра лимбїй Гречещй нꙋ аꙋ, ꙟсъ каре Гинтъ аꙋ авꙋт модрꙋ шй линище, саꙋ невоит лимба са а ѡ деплинй, ꙗръ лимба ва фй деплинитъ атꙋнчѣ, дакъ тоате кꙋвинтеле єй ꙟпреꙋнъ вор ста а добѫндй пꙋсꙋл скоп, кареле є ꙟпъртъширѣ кꙋџетелѡр, шй афаръ де ачѣа де ва авѣ ꙟтреџимѣ кꙋвинтелѡр, мꙋлциме, шй фрꙋмсѣце, шй але сале литере, атꙋнчѣ є шй лимба политъ саꙋ искꙋситъ. Дин чѣле зисе се вѣде, къ лимба ноастръ чѣ Рѡмѫнѣскъ нꙋ є ашѣ деплинитъ, кѫт съ не пꙋтем ꙟцелѣџе тоцй ꙟ тоате кꙋвинтеле, пентрꙋ къ аре мꙋлте дїалекте динтрꙋ ꙟсоцирѣ кꙋ мꙋлте Гинте нъскꙋте, шй ачѣлѣ дезбрътите, ниче є политъ, пентрꙋ къ че нꙋ є деплинит, нꙋ поате фй полит. Ꙟнаинте де тоате дар липсѣще съ лъпъдъм дин лимба ноастръ тоате кꙋвинтеле чѣле стреине, шй съ пꙋнем ꙟлокꙋл лѡр алтеле невътъмате Рѡмѫнещй, каре сѫнт прин дезбинателе ачеїаш Гинтъ Рѡмѫнѣскъ дїалекте сѫмънате; ачаста ѡ пот фаче капете Рѡмѫнещй, каре щїꙋ дїалектеле лимбїй Рѡмѫнещй, прекꙋм шй лимба лътинѣскъ, шй чѣ Италїенѣскъ, черкѫнд Етимологїа, адекъ изворꙋл фїещекърꙋа кꙋвѫнт, шй оун Леѯикон кꙋрат Рѡмѫнеск фъкѫнд. Липсѣще май ꙟкоаѡ асе ꙟтокмй бине чѣле ѿпт пърцй але вор-

бїй,

Κόρη, ἀλλὰ λέγουσι τζέπα, ἄλλοι Γραῖκοι πάλιν χάλασαν τὴν λέξιν Κόρη, καὶ ἔκαμαν Κορίτζι. Δὲν εὐκαιρῶ, νὰ ἀναφέρω τὸ ἰαχνὶ, τὸ ἰαπουτζὲ, καὶ ἄλλα τούρκικα, μήτε εὐκαιρῶ, νὰ δόσω μερικὰς λέξεις ἀπὸ τὴν διάλεκτον τῶν Χιότων, αἱ ὁποῖαι, ναὶ, μήτε σκιὰν τῆς γραίκικης γλώσσης ἔχουσιν. Ἀλλ᾽ ὅμως, ὅσα Γένη εἶχον τὰ μέσα καί τὴν ἰσυχίαν, ἐφρόντισαν, νὰ ἀποκατοςένωσι τὴν γλῶσσὰν των τελείαν, τότε ὅμως γίνεται ἡ γλῶσσα τελεία, ὅταν ὅλα τὰ μέρη αὐτῆς δηλ. ὅλαι αἱ λέξεις συμφώνως συνδράμουσιν εἰς ἀπόκτησιν τοῦ διορισμένου της σκοποῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ κοινολόγησις τῶν νοημάτων. ἐὰν πρὸς τούτοις ἔχῃ τὴν γνησιότητα, τό πλῆθος, τό κάλλος τῶν λέξεων, καὶ τὰ ἴδια γράμματα, τότε εἶναι κεκαλλωπισμένη. Φαίνεται ἐκ τούτων, ὅτι ἡ Ρ῾ωμανικὴ μας διάλεκτος μήτε εἶναι τοσοῦτον τελεία, ὥςε νὰ νοειθῶμεν ἡμεῖς ὅλοι εἰς ὅλας τὰς λέξεις, ἐπειδὴ ἔχει πολλὰς διαλέκτους διὰ τὴν συγκοινονίαν μέ διάφορα Γένη γινομένας, ἀλλὰ μήτε εἶναι κεκαλλωπισμένη, ἐπειδὴ ὅ, τι δὲν εἶναι τέλειον, μήτε εἶναι κεκαλλωπισμένον. Ἐν πρώτοις λοιπὸν πρέπει νὰ ἀποβάλλωνται ὅλαι αἱ ξέναι λέξεις ἀπό τὴν γλῶσσαν μας, καὶ νὰ τίθωνται γνήσιαι, αἱ ὁποῖαι εὑρίσκονται διασκορπισμέναι εἰς τὰς διαφόρους διαλέκτους τῆς Ρ῾ωμανικῆς γλώσσης, τοῦτο δύνανται νὰ ἀποτελειώσῶσι τὰ Ρ῾ωμανικὰ ὑποκείμενα, ὅσα ἰξεύρουσι τὴν Λατινικὴν, Ἰταλικὴν, καὶ ὅλας τὰς διαλέκτους τῆς Ρ῾ωμανικῆς γλώσσης, μὲ ἐξέτασιν κάθε

μιᾶς

вїй, карѣ се ꙟплинѣще кȣ ажȣторюл Грама-
тичїй, а Поезїй, шѝ а Реторикїй. Чѝ ꙟмй а-
рѫнкъ ѡаре кареле ачѣа: аша̀ лимба ноастръ
чѣ Рѡмѫнѣскъ ла ноаѡ скимбаре се ва сȣпȣне,
шѝ аша̀ май кȣ греȣ се вѡр ꙟцелѣџе Ромѫнїй
ꙟтръ сине. Ла ачѣстѣ ръспȣнд еȣ аша̀: фїе-
щє кареле динтръ ной се кȣвине съ айбъ пъ-
тинире кътръ тоатъ Гинта; къ нȣмай фїе-
риле чѣле некȣвѫнтътоаре сѫнт нъскȣте аши
къȣта̀ сингȣр бинеле съȣ; Іаръ пре ѡм спре
ачѣа лаȣ ꙟтокмит натȣра (фирѣ) ка май
мȣлт съ каȣте бинеле соцїетъцїй де кѫт ал
съȣ, кѫт нȣ нȣмай ѡстенѣлъ, чѝ шѝ аверѣ
са тоатъ, де ар липсѝ, е даторю а ѡ върса̀
пентрȣ бинеле соцїетъцїй, де оунде ачѣла Рѡмѫн
кареле май вѫртос се крȣцъ пре сине, шѝ а-
верѣ са, де кѫт съ каȣте прокопсала а тоа-
тъ Гинта Рѡмѫнѣскъ, нȣ нȣмай шаȣ оуй-
тат дин че Ѳтръмошй мърицй ꙟшй траџе ви-
ца са; чѝ шѝ май асѣмене е фїерилѡр челѡр
сълбатече де кѫт ѡмȣлуй кȣвѫнтъторю, шѝ
пре оунȣл ка ачѣла де ꙟл ва жȣдека̀ нещине а-
фѝ бастардȣ, нȣ Рѡмѫн адевърат, ми се па-
ре къ нȣ мȣлт сева абате дела адевър. Апой
липсѣще съ пъртиним фїилѡр ностри, кърѡра
май вѫртос крѣщере бȣнъ, шѝ полирѣ минцїй
фъръ де авȣцїй, декѫт авȣцїй фъръ де крѣщере
бȣнъ, шѝ фъръ де полирѣ минцїй съ ле лъсѫм.

Пърин-

μιᾶς λέξεως, καὶ μὲ ἔκδωσιν Ῥωμανικȣ̃ λεξικȣ̃, πρέπει προσέτι νὰ τίθωνται εἰς τάξιν τὰ 8 μέρη τȣ̃ λόγȣ, τὸ ὁποῖον διὰ μέσȣ τῆς Γραμματικῆς, Ποιητικῆς, ϗ Ῥητορικῆς γίνεται. Ἀλλὰ μοι προβάλει τις τȣ̃το. ȣ̃τω θέλει δοκιμάσῃ ἡ Ῥωμανικὴ γλῶσσα νέαν μεταβολὴν, καὶ ἀκολȣ́θως δυσκολώτερα θέλȣν οἱ Ῥωμάνοι ἀλλήλȣς νωειθῆ. Ἐις αὐτὸ ἀποκρίνομαι ȣ̃τως. Πᾶς ἡμῶν πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἔυνοιαν πρὸς ὅλον τὸ Γένος, ἐπειδὴ τὰ ζῶα ἐγεννήθησαν νὰ φροντίζωσι μόνον διὰ τὸ καλὸν των, τὸν ἄνθρωπον δὲ πρὸς ἐκεῖνο συσχημάτισεν ἡ φύσις, νὰ φροντίζῃ μᾶλλον διὰ τὸ καλὸν τῆς ἑταιρίας παρὰ διὰ τὸ ἐδικὸν τȣ. καὶ ἐὰν ἦναι ἀναγκαῖον, ὄχι μόνον τὸν κόπον τȣ, ἀλλὰ καὶ τὰ πλȣ́τη πρέπει νὰ θυσιάσῃ διὰ τὸ καλὸν τῆς ἑταιρίας. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁ Ῥωμάνος, ὁ ὁποῖος κάλλια φείδεται τȣ̃ ἑαυτȣ̃τȣ καὶ τῶν χρημάτων, παρὰ νὰ προξενήσῃ τὴν τελειότητα εἰς ὅλον τὸ Ῥωμανικὸν Γένος, ὄχι μόνον ἀλησμόνησεν, ἀπὸ ποίȣς Προπάτορας κατάγεται, ἀλλὰ καὶ ὁμοιώτερος ἐιναι μὲ τὰ ὄρεια θηρία, παρὰ μὲ τὸν λογικὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐὰν τις ἔναν τοιȣ̃τον Ῥωμάνον δὲν κρατῇ διὰ γνήσιον Ῥωμάνον, ἀλλὰ διὰ νόθον, ἐκεῖνος μοι φαίνεται, ὅτι ἔχει δίκαιον. Πρέπει ἔτι νὰ ἔχωμεν τὴν ἔυνοιαν καὶ πρὸς τὰ τέκνα μας, εἰς τὰ ὁποῖα μᾶλλον καλὴν ἀνατροφὴν καὶ καλλωπισμὸν τῆς γνώσεως χωρὶς πλȣ̃τον, παρὰ πλȣ̃τον χωρὶς καλὴν ἀνατροφὴν καὶ καλλωπισμὸν νὰ ἀφίσωμεν. Πολλοὶ τῶν γονέων δὲν

δύναν-

Пъри́нцїй мꙋ́лцй пе́нтрꙋ къ де́спре ѡ҆ па́рте сѫнт ꙟпресꙋра́цй кꙋ ꙟтꙋне́рекꙋл нещїи́нцїй, деспре а҆́лта се невое́ск ꙟтрꙋ а҆гонисирѣ челѡр че сѫнт де ли́псъ спре тра́юл вїе́цїй, нꙋ се пот кꙋпри́нде а҆крѣще би́не фїй съй, шѝ а҆ ӣскꙋсѝ ӣнима лѡр, де́чй а҆чѣстѣ липсѣще съле ꙟплинѣскъ ꙟвъцъто́рїй, ка́рїй стръкꙋръ ꙟ ӣнимиле тинерилѡр врѣрѣ спре ꙟвъцътꙋръ, ꙟй ꙟва́цъ кꙋнъта́тѣ фа́птелѡр, шѝ а҆ кꙋноа́ще пре Дꙋмнезе́ꙋ. Ꙟкꙋм че поа́те фи май фрꙋмо́с ла Ромѫ́нй, шѝ май оу҆шо́р де кѫт ꙟвъцъто́рїй съ ꙟвѣце пре нъскꙋ́цїй но́стри дїале́ктꙋл но́стрꙋ кꙋра́т, шѝ кꙋ а҆жꙋто́рюл а҆че́лꙋѧ щїинцъле? Ачѣсти Школа́рй се вѡр деприиде ꙟче́т а҆шй ꙟпъртъшѝ кꙋџетеле са́ле ꙟ ли́мбъ кꙋра́тъ Ромѫнѣскъ, шѝ а҆по́й пре фїй а҆шѝ ꙟй вѡр ꙟвъцѝ а҆ гръи. Асѣмене а҆чѣстѣ пре нъскꙋ́цїй лѡр, шѝ а҆шѝ май ꙟколѡ. Ничй нꙋ ꙟпїедекъ, къ а҆часта ли́мбъ лимпезитъ нꙋ ва а҆жꙋнџе кꙋрѫ́нд а҆ тръи то́цй кꙋ дѫнса, ва ꙟтрꙋ а҆че́ста кип вом фѝ ꙟто́кма кꙋ а҆́лте Нацїѡ́не, пе́нтрꙋ къ вом а҆вѣ ѡ҆ ли́мбъ де тоа́те зилеле, шѝ а҆́лта кꙋра́тъ, ка́рѣ се ва ꙟвъцѝ дин къ́рцй. Шѝ кꙋ а҆жꙋто́рюл а҆че́щїѧ нꙋ нꙋ́май то́цй Ромѫ́нїй фра́цїй но́стри, ꙟтръ ка́рїй мꙋ́лте шѝ десбръти́те дїале́кте сѫнт, прекꙋ́м май сꙋс а҆м а҆ръта́т, чѝ шѝ а҆́лте Гинте се вѡр ꙟцелѣџе кꙋ ной ꙟ ли́мба ноа́стръ. Зисей, къ кꙋ а҆жꙋто́рюл Лезиконꙋлꙋй, а҆ Грамати́кїй, шѝ а҆ле а҆́лтѡр къ́рцй че сѫнт

δύνανται νὰ ἐνασχολῦνται μὲ αὐτὰ, ἐπειδή μέρος μὲν κυριεύονται ἀπὸ τὴν ἀμάθειαν, μέρος δυναςεύονται μὲ φροντίδας ἀναγκαίας διὰ τὴν ἐπιῦσιον τροφὴν αὐτῶν. ἀλλ' ἐτῦτα ἀνήκυσιν εἰς τὺς Διδασκάλυς, οἱ ὁποῖοι ἐντυπώνυσιν εἰς τὴν καρδίαν μας τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν μάθησιν, μᾶς διδάσκυν τὴν χρηςοήθειαν, καὶ μᾶς φέρωσιν εἰς Θεογνωσίαν. ποῖον ὅμως ὡραιότερον; καὶ ποῖον εὐκολώτερον πρᾶγμα εἶναι; Ρ'ωμάνοι! παρὰ ἐὰν οἱ Διδάσκαλοι θέλυσι τοῖς τέκνοις ἡμῶν παραδόσει τὴν καθαρὰν μας διάλεκτον, καὶ διὰ αὐτῆς τὰς ἐπιςήμας; αὐτοὶ οἱ μαθηταὶ θέλυσι κατὰ μικρὸν συνηθήσει νὰ μεταδιδόασι τὰς ἐνοίας των καθαρῶς Ρ'ωμανιςὶ, καὶ θέλυσι διδάσκει τὰ τέκνα των, νὰ ὁμιλίσωσι τὴν καθαρὰν Ρ'ωμανικὴν γλῶσσαν, καὶ καθ' ἑξῆς. Δὲν βλάβει, ὅτι δὲν θέλει ἔλθει ὀγλήγορα αὐτὴ ἡ καθαρὰ γλῶσσα εἰς χρῆσιν. μάλιςα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θέλωμεν ὁμοιάζει μὲ ἄλλα Γένη, διότι θέλει εἶσθαι μία καθομιλιμένη, καὶ ἄλλη καθαρὰ Ρ'ωμανικὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία διὰ κανόνων θέλει διδαχθῆ, καὶ διὰ τῆς ὁποίας ὄχι μόνον μὲ ὅλυς τὺς ἀδελφὺς μας Ρ'ωμάνυς, μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλαὶ, καὶ διάφοραι εἶναι διάλεκτοι, καθὼς προεῖπον, ἀλλὰ καὶ ἄλλα Γένη θέλυσι νοειθῆ μεθ' ἡμῶν εἰς τὴν γλῶσσαν μας, μήτε θέλυσιν αἰσχυνθῆ νὰ τὴν μάθωσιν. — Ἐιπον, ὅτι διὰ τῦ λεξικῦ, διὰ τῆς Γραμματικῆς, καὶ διὰ ἄλλων τινῶν ἀναγκαίων βιβλίων θέλει καλλωπισθῆ ἡ Ρ'ωμανικὴ γλῶσσα. τῦτα ὅμως

Ρ'ωμά-

де ли́псѫ се́ва полѝ ли́мба но́астрѫ чѣ̀ Рѡмѫнѣ-
скѫ, ꙟсѫ а̂ча́ста фѫрѫ де а̂ле са́ле Ли́тере то́кма
нꙋ се фа́че, дире́пт а̂чѣ́а фіи́нд ѥ҆ꙋ пꙋрта́т кꙋ
ма́ре врѣре спре рѫзбꙋна́рѣ ли́мбїй но́астре, шѝ
фіи́нд кѫ де искꙋси́рѣ ли́мбїй Рѡмѫне́щий а̂сѣме-
нѣ чѣ́ле Рѡмѫне́щи ли́тере, і҆а́рѫ нꙋ чѣ́ле гречѣ́щий
ни́чий чѣ́ле Кирилїа́не, кꙋ ка́ре трѫѣ́ск Сѫ́рбїй, се
цин: да́ꙋ ла лꙋми́нѫ Кѫртичи́ка а̂ча́ста, ка́ре кꙋ-
при́нде ли́тереле ве́килѡр Рѡма́ний, а̂декѫ а̂ Стрѫ-
мо́шилѡр но́стри, кꙋ ка́ре ꙟка́лете кѫрциле чѣ́ле
полити́чѣщий сѫсе скрі́е. І҆а́рѫ кꙋ́мкѫ ной пꙋте́м,
шѝ липсѣ́ще сѫ скрі́ем то́кма кꙋ ли́тере лѫти-
не́щий, а̂ра́тѫ чѣ́ле оу҆рмѫто́аре: а҃. Атѫ́т дин
ли́мба но́астрѫ, пре кꙋ́м шѝ дин мѫртꙋриси́рѣ
И҆сто́ричилѡр, пре ка́рїй ꙟ Інвестига́цїиле мѣ́ле
чѣ́ле дин а҆́нꙋл 1808 ам а̂дꙋ́с, ѥ҆ лꙋмина́т, кꙋ́м-
кѫ ной сѫ́нтем дин сѫ́нцеле Рѡма́нилѡр че́лѡр
де дему́лт, а̂ша̀ да́рѫ май а̂про́апе ли́тере пе́нтрꙋ
тра́іюл но́стрꙋ а҆́лтеле нꙋ пот фѝ, де кѫ́т чѣ́ле лѫ-
тине́щий. в҃. Рѡмѫ́нїй че́й дин Молдо́ва фра́цїй
но́стри май дему́лт дꙋпѫ а̂деверирѣ стрѫлꙋчи-
тꙋлꙋй Бишинг пѫнѫ ла а҆́нꙋл 1439 трѫ̀ кꙋ ли-
тере лѫтине́щий, ка́рѣ і҆́есте а̂кредѣ́ де то́ций Рѡ-
мѫ́нїй че́й дин ко́аче де Дꙋ́нѫре. Італи́анїй, Спа-
ніо́лїй, Фрѫ́нчїй, ка́рїй шѝ ѥ҆́й ꙟши́й траг ви́ца
дела Рѡма́ний, нꙋ а҆ꙋ а҆́лте ли́тере фѫрѫ лѫтине́щий.
д҃. Астѫѕи май то́ате Нацїѡ́неле ꙟвѫца́те кꙋ ли-
тереле чѣ́ле лѫтине́щий трѫе́ск ꙟ Є҆ѵро́па. Аꙋ нꙋ ѥ҆
рꙋши́не, ной ка́рїй ворбим ли́мба чѣ̀ лѫтинѣ́скѫ

стри-

Ρ'ωμάνοι! χωρὶς τῶν ἰδίων μας γραμμάτων δὲν γίνεται παντελῶς. Διὰ τȣ̃το, ἐπειδὴ ἔχω μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὴν καλητέρευσιν τῆς γλώσσης μας, ϗ ἐπειδὴ εἰς τὴν τελειώτητα τῆς Ρ'ωμανικῆς διαλέκτȣ ἀνήκȣν μόνον τὰ Ρ'ωμανικὰ γράμματα, ὄχι τὰ ἑλληνικὰ, μήτε τὰ κυριλλικὰ, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζȣν οἱ Σέρβοι, ἐκδίδω τȣ̃το τὸ Βιβλιάριον, τὸ ὁποῖον περιέχει τὰ τῶν ἀρχαίων Ρ'ωμάνων δηλ. τῶν Προπατόρων ἡμῶν γράμματα, μὲ τὰ ὁποῖα μόνον τὰ πολιτικὰ βιβλία νὰ συνθέτωσι. Ὅτι ὅμως δυνάμεθα, ϗ πρέπει νὰ μεταχειρίζωμεν τὰ Λατινικὰ ςοιχεῖα, ἀποδεικνύȣν τὰ ἀκόλȣθα α. ὅσον ἀπὸ τὴν διάλεκτὸν μας, τόσον ϗ ἀπὸ τὰς μαρτυρίας τῶν Ἱςορικῶν, τὰς ὁποίȣς εἰς τὰς Ἐξετάσεις μȣ ἀπὸ ἔτ. 1808 ἀνάφερα, φαίνεται, ὅτι εἴμεθα ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν Ρ'ωμάνων, λοιπὸν πλησιέςερα γράμματα πρὸς χρῆσιν μας ἄλλα δέν εἶναι, πάρεξ τὰ Λατινικά. β'. οἱ εἰς τὴν Μολδαβίαν κατοικȣ̃ντες Ρ'ωμάνοι ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐμεταχειρίζωντο κατὰ τὸν περίφημον Βίσσιγγ μέχρι τȣ̃ ἔτ. 1439 τȣ̀ς λατινικȣ̀ς χαρακτῆρας, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ πιςευθῇ διὰ ὅλȣς τȣ̀ς ἐπὶ τάδε τȣ̃ Δȣνάβεως κατοικȣ̃ντες Ρ'ωμάνȣς. γ'. οἱ Ἰταλοὶ, Ἰσπανοὶ, Γάλλοι, οἱ εἰσὶ Ρ'ωμανικῆς γενεᾶς, δὲν ἔχȣσιν ἄλλα γράμματα παρὰ τὰ Λατινικά. δ'. τὰ λατινικὰ γράμματα σήμερον ἐλείφθησαν εἰς χρῆσιν σχεδὸν παρὰ ὅλων τῶν πεπαιδευμένων ἐθνῶν τῆς Ἐυρώπης. Ἡ'μεῖς λοιπὸν οἱ ὁμιλȣ̃ντες τὴν διεφθαρμένην λατινικὴν γλῶσ-

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

стрикатъ; съ не скрієм кꙋвꙟтеле ноастре кꙋ литере стреине? Ачѣа є прѣадевърит, кꙋмкъ ной ашѣ сѫнтем кꙋ Латиній, прекꙋм попꙋраній Гречїй де астъзи сѫнт кꙋ Єлиній, дакъ даръ ачещѣ нꙋ кꙋ алтеле, фъръ кꙋ чѣле єлинещи литере трѣск, че не ꙟпїедекъ пре ной ка съ нꙋ тръим кꙋ литереле чѣле латинещи? Пѫнъ кѫнд даръ вом амена а не дешепта дин лѫнгꙋросꙋл Отат а непричѣперїй, карѣ дин асꙋприрѣ стреинилѡр ꙟтрꙋ ной нъскꙋтъ, акꙋм ꙟшине ной кꙋ ꙟдъръптничїа инимїй ноастре ѡ крѣщем ши ѡ ꙟтърим? Іаръ де воим а искꙋси лимба ноастръ, прекꙋм ꙟтрꙋ адевър ни се шѣде ноаѡ, се каде съ авем ѡрганеле чѣле де липсъ, адекъ Литереле ноастре, пентрꙋкъ скопꙋл фъръ де мижлочири нꙋ се поате къпъта, Литереле чѣле стреине сѫнт стреине мижлочири, ши апрїат ведем, къ кꙋ стреинеле литере лимба ноастръ токма нꙋ сaꙋ искꙋсит. Іаръ кѫнд въ адꙋк Литереле Латинещи, съ нꙋ гѫндици, къ доаръ єꙋ врѣꙋ съ лапъд литереле Кꙋрилїане. Нꙋ, чи чѣле Кꙋрилїане съсе цинъ ꙟ Кърциле чѣле Бесеричещи, іаръ чѣле Латинещи (каре сѫнт але ноастре) ле адꙋк ка прѣфолоситоаре ѡргане спре кꙋръцирѣ лимбїй ноастре, ши спре скрїерѣ кърцилѡр челѡр политичещи. Дечи прꙋнчїй ностри съ ꙟвѣце а скрїе кꙋвꙟтеле сале ши кꙋ литере латинещи ши кꙋ литере Кꙋрилїане. Чи іатъ стригъ оуній, ꙟтꙋнѣрек!

σαι, δὲν αἰσχύνωμεν, νὰ σημειώσωμεν τὰς ἐνοίας μας μὲ ξένα γράμματα. Τȣ̃το εἶναι βεβαιώτατον Ρ῾ωμάνοι! ὅτι ἡμεῖς ȣ̓́τως εἴμεθα πρὸς τȣ̀ς Λατίνȣς, καθὼς οἱ τωρινοὶ κοινοὶ Γραῖκοι πρὸς τȣ̀ς Ἕλληνας ἐὰν λοιπὸν τȣ̃τοι δὲν ἔχȣσι ἄλλȣς, παρὰ τȣ̀ς ἐλληνικȣ̀ς χαρακτῆρας, τὶ ἐμποδίζει ἡμᾶς ἀπὸ τὴν χρῆσιν τῶν λατινικῶν γραμματων; ἐὼς πότε θέλομεν ἀμελήσει νὰ ἐξυπνηθῶμεν ἀπὸ τὴν ἀσθενὴν κατάςασιν τῆς ἀνοίας, τὴν ὁποίαν διὰ τῆς καταδυναςείας τῶν ἀλλοτρίων γινομένην ἡμεῖς μὲ τὴν ἐπιμονὴν τρέφωμεν, ϗ δυναμόνωμεν; ἐὰν ἐπιθυμῶμεν νὰ καλλωπίζωμεν τὴν γλῶσσαν μας, καθὼς μᾶς πρέπει, χρὴ, νὰ ἔχωμεν τὰ ἀναγκαῖα ὄργανα δὴλ. τὰ ἴδια γράμματα, ὁ σκοπὸς γὰρ χωρὶς τῶν μέσων δὲν ἀποκτᾶται, τὰ δὲ ξένα γράμματα εἶναι μέσα ξένα, ϗ φανερῶς εἴδαμεν, ὅτι μὲ τὰ ξένα γράμματα ἡ γλῶσσα μας δὲν ἐςολίσθη παντελῶς μέχρι τȣ̃δε. Ὅταν ὅμως προσφέρω τὰ λατινικὰ γράμματα, μὴ ὑπολάβετε, ὅτι ἔχω σκοπὸν νὰ ἀποβάλλω τὰ κυριλλικά. Ὄχι. Ἀλλὰ τὰ μὲν κυριλλικὰ νὰ μεταχειρίζωνται εἰς τὰ ἐκκλησιαςικὰ βιβλία, τὰ δὲ λατινικὰ (τὰ ὁποῖα εἶναι ἐδικάμας) προσφέρω ὡς ἐποφελέςατα ὄργανα διὰ νὰ καθαρισθῇ ἡ γλῶσσα μας, ϗ διὰ νὰ γράφωνται μὲ αὐτὰ τὰ πολιτικὰ βιβλία. Τὰ τέκνα μας λοιπὸν νὰ μανθάνωσιν νὰ γράφωσι τὰς θέσεις τῆς Ρ῾ωμανικῆς διαλέκτȣ μὲ τὰ κυριλλικὰ ϗ μὲ τὰ λατινικὰ γράμματα. Ἀλλ᾿ ἰδȣ̃, φωνάζȣν μερικοί. Σκότος, σκότος διὰ τὰ

 τέκνα.

нѣрек! Ꙟтꙋнѣрек пе́нтрꙋ прꙋнчй! Грешта́те ма-
ре пе́нтрꙋ поли́ре кꙋ до́аѡ пласе де литере! Чй
єꙋ зик а̂ша̀. Ꙟ Ѡко́ала чѣ оунгꙋрѣскъ, шй ꙟ чѣ
немца́скъ де ѡ̂да́тъ ꙟва́цъ прꙋнчїй литереле шѝ
чѣле немце́щй шѝ чѣле лътине́щй, шѝ ꙟкъ нꙋ
саꙋ ꙟтꙋнека́т. Ꙟ Ѡко́ала ноастръ чѣ Рѡмѫнѣскъ
ꙟвъцъръ прꙋнчїй но́стри ꙟзѣче лꙋнй а̂ гїѡвъсѝ
кꙋ литере Кꙋрилїане, немце́щй шѝ оунгꙋре́щй
фъръ грешта́те. Фети́целе ꙟва́цъ а̂стъзй а̂ касъ
а̂ четѝ, шѝ а̂ причѣпе кърцй Грече́щй, немце́щй
шѝ Фрѫнче́щй. Чѝ съ лас а̂чѣстѣ. Кꙋта́цй ла
Рꙋшй, Гинтъ ма́ре, вести́тъ шѝ прѣкꙋноскꙋтъ.
Ачѣстѣ до́аѡ пласе де литере ꙟва́цъ ꙟ Ѡко́алъ,
Кирилїанеле, шѝ а̂пой а̂лтеле пе́нтрꙋ кърцй По-
литиче́щй, шѝ то́тꙋшй нꙋ саꙋ ꙟтꙋнека́т. Съ
дѣ Дꙋмнезе́ꙋ, съ а̂йбъ На́цїа ноастръ поли́рѣ лѡр!
Пꙋнецй даръ ꙟнаинтѣ воастръ пилда лѡр Рѡ-
мѫ́нй! Шй а̂тꙋнчй вецй ведѣ, къ коантра а̂че́-
лѡра, карїй стригъ: Ꙟтꙋнѣрек! Ꙟтꙋнѣрек кꙋ
до́аѡ пласе де литере! Є небꙋнїе. Ꙟва́цй дар Рѡ-
мѫнй! мижлочи́ре атѫт пе́нтрꙋ деплини́рѣ воа-
стръ, прекꙋм шѝ поли́рѣ чѣлѡр че вѡр фѝ дꙋпъ
вой. Дакъ мꙋлцй де а̂й но́стри кꙋ ла́ꙋдъ пꙋтꙋ-
ръ ꙟтрꙋ а̂лте лимбй прокопсѝ, кꙋ кѫт ва фѝ май
оушор а̂ съ небоѝ пе́нтрꙋ поли́рѣ лимбїй ноастре,
кꙋ кѫт ва фѝ май оушор поли́тъ а̂кꙋм а̂ша̀
лимба, саꙋ а̂кꙋм ꙟкъ кꙋстѫнд ной а̂ ꙟвъца̀ ꙟ
трѫнса пре а̂лцїй, саꙋ ꙟ кърцй а̂ ѡ̂ лъса̀. Ꙟтрꙋ

а̂ча-

τέκνα. Δυσκολία μεγάλη διὰ τὴν προκοπὴν μὲ δύο εἴδη γραμμάτων. Ἐγὼ ὅμως λέγω ἔτζι. Ἐις τὸ ὄγγρικον καὶ γερμανικὸν σχολεῖον μανθάνουσιν οἱ παῖδες τὰ γερμανικὰ, καὶ λατινικὰ γράμματα εἰς ἕναν καιρὸν, καὶ ἀκόμη δὲν ἐσκοτίσθησαν. Ἐις τὸ ῥωμανικὸν μας σχολεῖον ἐγνώρισαν τὰ τέκνα μας εἰς διάστημα δέκα μηνῶν τὰ κυριλλικὰ, τὰ γερμανικὰ, καὶ τὰ ὄγγρικα γράμματα χωρὶς δυσκολίαν. Κορίτζια τὴν σήμερον μανθάνουσι κατ᾽ ἰδίαν, ἀναγινώσκουν, καὶ ἐννοοῦν βιβλία γραίκικα, γερμανικὰ, καὶ φραντζέζικα. Ἄς ἀφήσω αὐτά. Βλέπετε τοὺς Ῥούσσους ἕν μεγάλον, περίφημον, καὶ πολλὰ γνωστὸν Γένος, αὐτοὶ δύο εἴδη γραμμάτων μανθάνουσιν εἰς τὸ σχολεῖον τὰ κυριλλικὰ καὶ ἄλλα διὰ τὰ πολιτικὰ βιβλία, καὶ ἀκόμη δὲν ἐσκοτίσθησαν. Εἴθε νὰ ἔχῃ τὸ Γένος ἡμῶν τὴν προκοπὴν αὐτῶν. Βάλετε λοιπὸν Ῥωμάνοι! ἔμπροσθέν σας τὸ παράδειγμα αὐτῶν, καὶ τότε θέλετε ἰδεῖ, ὅτι τὸ πρόβλημα ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι φωνάζουν. Σκότος! σκότος μὲ διπλὰ γράμματα, εἶναι γέννημα ἀνοησίας. Ἀρπάζετε λοιπὸν Ῥωμάνοι! τὸν τρόπον, ὅσον διὰ τὴν τελειότητά σας, τόσον καὶ διὰ τὸν καλλωπισμὸν τῶν μεταγενεστέρων σας, ἐὰν πολλοὶ ἐξ ἡμῶν ἠμπόρεσαν νὰ κάμνωσι καὶ εἰς ἄλλας γλῶσσας ἀξίαν ἐπαίνου πρόβασιν, πόσον εὐκολώτερον εἶναι, νὰ φροντίζωμεν διὰ τὸ κάλλος τῆς γλώσσης μας; πόσον εὐκολώτερον εἶναι τὴν κεκαλλωπισμένην διάλεκτον μας ἤτοι εἰς τοὺς νῦν μεθ᾽ ἡμῶν ζῶντας διὰ φωνῆς νὰ παραδόσωμεν, ἢ εἰς τοὺς

μετα-

BIBLIOTECA
ACADEMIEI
ROMÂNE

ачастъ къртичикъ амѣ нꙋ вою алта акꙋм ѿда-
тъ а ꙟвъца̀, фъръ а гїѡвъсѝ (а чети) кꙋ литере латинѣщи. Дечи пꙋн нꙋмърꙋл Литерелѡр, сонꙋл саꙋ вїерсꙋл лѡр, шѝ дезвътатѣ вїерсꙋлꙋй а оунѡр литере дꙋпъ дезбинарѣ дїалектꙋлꙋй Гинтей Рѡмѫнещи. Афаръ де ачѣа ка съ даꙋ парадигмъ де ворба чѣ Рѡмѫнѣскъ кꙋ латинѣщи литере скрисъ, чѣле че оурмѣзъ дꙋпъ ръскирарѣ сонꙋрилѡр литерелѡр пентрꙋ деприндерѣ гїѡвъсирей лѣм ꙟтокмит. Жꙋдекаци дирепт, жꙋдекаци ши ѿри карїй; ꙟсъ ачѣа, карїй щици тоате дїалектеле лимбей Рѡмѫнещи, ши авеци кꙋноскꙋтъ ши лимба латинѣскъ, кꙋ чѣ Італїенѣскъ, їаръ ѿри карїй сѫнт нещїꙋтори де ачѣсте, се нꙋ жꙋдече, пентрꙋ къ ка нещїꙋций вѡр местека̀ чѣле рътꙋнде, кꙋ чѣле пътрате, шѝ аша̀ вѣци ꙟтържта̀ пре свинга. Лꙋаци дар, Рѡмѫний! ачастъ къртичикъ; карѣ пентрꙋ полирѣ лимбїй Рѡмѫнещи ка ѡрган ѡам скрис, аша̀ оунде ам сминтит, ертаций, шѝ оунде ам сминтит, спꙋнецими, саꙋ скрїецими, рогꙋвъ, къ вою мꙋлцемивъ фоарте.

Лите-

μεταγενεςέρȣς διὰ βιβλίων νὰ ἀφίσωμεν. Εἰς ἐτȣ̃το τὸ Βιβλιάριον δὲν θέλω ἄλλο κατὰ τὸ παρὸν νὰ σὰς διδάσκω, παρὰ νὰ σᾶς μάθω, νὰ ἀναγινώσκετε τὰ ῥωμανικὰ νοήματα μὲ Ῥωμανικὰ γράμματα γεγραμμένα, διὰ τȣ̃το ἔβαλον τὸν ἀριθμὸν τῶν γραμμάτων, δεικνύω τὰς προφορὰς αὐτῶν, ϗ τὴν διαφορὰν τῆς προφορᾶς μερικῶν χαρακτήρων ὡς πρὸς τὰς διαφόρȣς διαλέκτȣς τȣ̃ Ῥωμανικȣ̃ Γένȣς. Καὶ διὰ νὰ δόσω παράδειγμα τȣ̃ Ῥωμανικȣ̃ λόγȣ μὲ ῥωμανικὰ γράμματα γεγραμμένȣ, μετὰ τὴν ἐξήγησιν τῶν φωνῶν τῶν γραμμάτων, ἐπρόσθεσα μερικὰ διὰ γύμνασιν τῆς ἀναγνώσεως. Κρίνετε ȣ̉ν τȣ̃το τὸ ἔργον, κρίνετε ὅμως ὅσοι εἶσθαι ἔμπειροι ὅλων τῶν διαλέκτων τῆς Ῥωμανικῆς γλώσσης, ὅσοι εἶσθαι ἔμπειροι ὁμοίως τῆς Λατινικῆς, ϗ Ἰταλικῆς διαλέκτȣ, ὅσοι δὲ εἶσθαι ἄπειροι αὐτῶν, μὴ κρίνετε, ἐσεῖς γὰρ ὡς ἀμαθεῖς ὄντες θέλετε ἀνακατώσει τὰ ςρόγγυλα μὲ τὰ τετράγωνα, καὶ ȣ̔́τω θέλεται ἀδικήσει τὴν Σφύγγα. Λάβετε λοιπὸν Ῥωμάνοι! αὐτὸ τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον διὰ καλλωπισμὸν τῆς Ῥωμανικῆς μας διαλέκτȣ ὡς ὄργανον συνέγραψα. ἐὰν ἥμαρτον, λέγετε ἤ γράψετε μοι, δέομαι, διὰ τὸ ὁποῖον μεγάλως θέλω σᾶς εὐχαριςήσει.

Ли́тереле ноа́стре чѣ́ле Рѡмѫне́шй сѫнт 24.
Се скрі́ꙋ шѝ се ꙁи́к ꙟ̂трꙋ ӑче́ста ки́п.

A. B. C. D. E. F. G. H. I. J: L. M.

а. бе. це. де. е. еф. ге. ха. ї. же. ел. ем.

α. μπὲ. τζὲ. ντὲ. ἐ. ἐφ. γγὲ. χὰ. ἰ. — ἐλ. ἐμ.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. j. l. m.

A. B. C. D. E. F. G. H. I. J. L. M.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. j. l. m.

Динтрѫ ӑ̂чѣ́стѣ сѫнт Консона́нте ӑ̂чѣ́стѣ. b. c. d f. g. h. j. l m. n. p. q. r s. t. v. x. z. Ӥрѫ сꙋ̆нѫто́аре a. e. i. o. u. y. *) ꙟ̋сѫ фїи́нд кѫ ли́мба ноа́стрѫ, прекꙋ̆м шѝ ӑ̋лте ли́мбй, ӑ̋ре ӑ̂ле са́ле дїале́кте, шѝ ӑ̂шà вїерсꙋи́ре, шѝ фїи́нд кѫ оўнеле кꙋви́нте ӑ̂лтми́нтрѣ ле версꙋ́еск, чѐй дин колѡ̀ де Дꙋ̆нѫре Рѡмѫ́нй, ка сѫсе факѫ де-стꙋл ꙟ̋мбелѡр пѫ́рцй, ӑ̂чѣ́стѣ че оу̂рмѣ́ꙁѫ де́спре оўнеле ли́тере ле май ꙟ̂сѣ́мнѫ.

ꙟ

---

*) Ли́тера у. нꙋ се пꙋ̆не ла Рѡмѫ́нй, нꙋ̆май ꙟ̂кꙋви́нтеле чѣ́ле стреи́не де мѫестрі́й.

Τὰ Ρ῾ωμανικὰ μας γράμματα εἶναι 24. γράφωνται, ᾧ προφέρωνται κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον.

N. O. P. Q. R. S. T. U. V. X. Y. Z.

ен. ѡ. пе. кѹ. ер. ес. те. оӱ. ве. ѝкс. ѝпс. зе.

ἐν. ο. πὲ. κȣ. ἐρ. ἐς. τὲ. ȣ. βὲ ἴξ. ὖ. ζὲ.

n. o. p. q. r. sſ. t. u. v. x. y. z.

N. O. P. Q. R. S. T. U. V. X. Y. Z.

n. o. p. q. r. sſ. t. u. v. x. y. z.

Ἐκ τȣτων σύμφωνα εἶναι αὐτὰ b. c. d. f. g. h. j. l. m. n. p. q. r. s. t v. x. z. Φωνήεντα δὲ αὐτὰ a. e. i. o. u. y. *) Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Ρ῾ωμανικὴ γλῶσσα καθὼς καὶ ἄλλαι, ἔχει τὰς ἰδίας τῆς διαλέκτȣς, καὶ τὴν ἰδίαν προφορὰν, ἐπειδὴ προσέτι μερικας λέξεις ἀλέως οἱ ἐπὶ τάδε ἀλέως δὲ οἱ ἀντιπέραν τȣ Δȣνάβεως κατοικȣ̃ντες Ρ῾ωμάνοι προφέρȣσι διὰ νὰ ἱκανοποιειθῇ τῷ ἀμφοτέρῳ μέρει, ἀκόμι περὶ τινῶν γραμμάτων σημείωσε τὰ ἀκόλȣθα.

a

*) Τὸ y. γράφεται μόνον εἰς τὰς ξένας λέξεις, αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν γλῶσσαν μας ὡς τεχνικαὶ εὑρίσκονται.

â, ê, î, ô, û аѹ ачелашй верс, шй се зик ка сонѹл ꙟтрꙟ а, шй о аскѹцит, саѹ ка литера Кирилїана ж, кѹ каре Рꙋманїй чей дин коаче де Дѹнъре пънъ акѹм се ꙟтребѹинцꙗ.

à. è. ì. ò. ù. дакъ аѹ ꙟтокма сѹнет, шй асемене се зик ка сонѹл ꙟтрꙟ а шй о, даръ май ларг, саѹ ка литера Кирїлїана ъ. каре зишїй Рꙋманй пънъ акѹм ѡ авꙗ. Чй кѹрат а зиселꙋр доаѡ тонѹрй версѹире ꙟвацъꙋ дин граюл чел вїѹ ал Рꙋманескѹлѹй ꙟвъцъторїю. Асъ вей ꙟтребà, кънд се каде асе скрїе â, шй à, кънд ê, шй è, кънд î шй ì. ш: ч: л: â шй à се скрїе ꙟ кѹвинтеле челе Рꙋманещй каре сънт нъскѹте дин Лътинещй саѹ Їталїенещй, че сънт скрисе кѹ а. п: п: pâne, pêne, pûne асемене сѹнъ, чй ниче pêne, ниче pûne нѹ вей скрїе, пентрѹкъ извореще дин кѹвънтѹл лътинеск panis, aràmu, aromu ꙟтокма сѹнъ, чй пентрѹкъ кѹвънтѹл ачеста вине дела ворба лътинꙗскъ aramus, съсе скрїе aràmu. ê шй è се пѹне ꙟ кѹвинтеле Рꙋманещй, каре сънт нъскѹте дин Лътинещй скрисе кѹ литера е, п. п. скрїе frênu іаръ нѹ frûnu, къ чел лътинек нѹ є frunum, чй frenum, скрїе rèspund, іаръ нѹ ròspund мъкар къ ꙟтокма сѹнъ, пентрѹ къ вине дела ворба лътинꙗскъ respondeo; î шй ì съсе скрїе ꙟ кѹвинтеле Рꙋманещй нъскѹте дин лътинещй каре сънт кѹ литера і скрисе, п. п. съ нѹ скрїй

Τὰ â, ê, î, ô, û εἶναι ὁμόφωνα, ϗ προφέρωνται ὡς ἡ μέση φωνὴ μεταξὺ τȣ̃ α ϗ ο ὀξέως, ἢ ὡς τὸ κυριλλικὸν ѫ, τὸ ὁποῖον οἱ ἐπὶ τάδε τȣ̃ Δȣνάβεως κατοικȣ̃ντες Ῥωμάνοι μέχρι τȣ̃δε ἐμεταχειρίζωντο.

Τὰ à, è, ì, ò, ù εἶναι ὁμοίως ὁμόφωνα, ϗ προφέρωνται ὁμοίως ὡσὰν ἡ μέση φωνὴ μεταξὺ τȣ̃ a, ϗ o, ἀλλὰ βαρέως, ἢ ὡς τὸ κυριλλικὸν ъ, τὸ ὁποῖον οἱ προειρημένοι ἐπὶ τάδε τȣ̃ Δȣνάβεως κατοικȣ̃ντες Ῥωμάνοι ἐμεταχειρίζωντο. Ἀλλὰ τὴν ὀρθὴν προφορὰν αὐτῶν τῶν φωνῶν μάθετε ἐκ ϛόματος Ῥωμανικȣ̃ Διδασκάλȣ. Πότε ὅμως γράφεται τὸ â, καὶ à; πότε τὸ ê ϗ è; πότε τὸ î ϗ ì καὶ τὰ ἑξῆς; Τὸ â ϗ à γράφεται εἰς ῥωμανικὰς λέξεις γινομένας ἀπὸ λατινικὰς ἢ ἰταλικὰς λέξεις διὰ τȣ̃ a γεγραμμένας π. χ. pâne, pêne, pûne, ἕνα ἦχος ἔχȣν, ἀλλὰ μὴ γράφῃς pêne ἢ pûne, μὰ pâne, ἐπειδὴ προέρχεται ἀπὸ τὴν λατινικὴν λέξιν panis. Aràmu, ϗ aròmu εἶναι ὁμόφωνα. ἐπειδὴ ὅμως αὐτὴ ἡ λέξις προέρχεται ἀπὸ τȣ̃ λατινικȣ̃ ῥήματος aramus, ἂς γράφωμεν aràmu. Τὸ ê, ϗ è γράφεται εἰς Ῥωμανικὰς λέξεις, αἱ ὁποίαι προέρχωνται ἀπὸ λατινικὰς λέξεις διὰ τȣ̃ e γεγραμμένας π. χ. γράφε frênu, ὄχι frûnu, ἐπειδὴ εἰς τὸ λατινικὸν δὲν εἶναι frunum, ἀλλὰ frenum. Γράφε rèspundu, ὄχι ròspundu, μ' ὅλον ὁπȣ̃ ὅμοιον ἦχον ἔχȣσιν, διότι προέρχεται ἀπὸ τȣ̃ λατινικȣ̃ ῥήματος respondeo. Τὸ î, ϗ ì γράφεται εἰς ῥωμανικὰς λέξεις. αἱ ὁποίαι κατάγωνται ἀπὸ λατινικὰς λέξεις μὲ i γεγραμμένας π. χ. μὴ γράφῃς

ânceru, чѝ începu, нȣ lacròmà, чѝ lacrimà, пéнтрȣкъ ѝзворѣск дин кȣвинтеле лътинéщи incipio, шѝ lacrima. ô шѝ ò съсе скріе ꙟ кȣвинтеле чѣле дин лътинéщи кȣ литера о скрисе, п. п. gônfatu, (unflatu): lûngò: (ningo), ѩр нȣ gûnfatu, lungà, пéнтрȣкъ вин дела кȣвинтеле Італїенéщи gonfiato, lungo. û шѝ ù съсе скріе ꙟ кȣвинтеле Ромъне́щи ка́ре сѫнт дин лътине́щи скрисе кȣ литера u, п. п. нȣ скріе gâtu, a tàu, чѝ gûtu, a tùu, пéнтрȣ къ кȣвинтеле чѣле лътине́щи, каре ачѣаши ꙟсемнѣзъ, сѫнт guttur, tuus.

Сингȣръ ачáстъ греꙋтáте ѥсте спре â скріе кȣ ѡ҆рѳографіе лимба Ръмѫнѣскъ, карѣ тóтȣши Лезиконȣл ѡ ва виндекà. Ꙟсъ ѥ҆ȣ аши сфътȣи пре тóатъ Гинта Ромѫнѣскъ, ка фїинд къ ачѣсте сȣнътóаре à, è, ì, ò, ù, ш: ч: л: сѫнт барбáре, вѫрѫте спре стрикáрѣ лимбїи нóастре, съсе лáпеде, шѝ ꙟлокȣл лѡр съсе зикъ Сȣнътóареле а е ї о u. п: п: ꙟлок де pâne се зикъ pane. &c.

с ꙟнаинтѐ де тóате консонáнтеле, шѝ сȣнътóареле чѣле ѡ҆рѝ ꙟсемнáте ѡ҆ри не ꙟсемнáте, âфáръ де е, шѝ і, сȣнъ прекȣм к. п: п: capu, crescu, càmiasa, adducu, cosu, &c.

с ꙟнáинте де е шѝ і несемнáте се зиче ка tse, tsi, оу҆нгȣрѣск, че. чѝ Кирилїан, ѩръ

ȃncepu, ἀλλὰ începu, μὴν lacròmà, ἀλλὰ lacrìmà, ἐπειδὴ προέρχωνται ἀπὸ τὰς λατινικὰς λέξεις incipio, et lacrima. Τὸ ô. ϗ ὸ γράφεται εἰς ἐκείνας τὰς ῥωμανικὰς λέξεις, ἀι ὁποίαι κατάγωνται ἀπὸ λατινικὰς λέξεις διὰ τȣ̃ o γεγραμμένας π. χ. gônfatu, (unflatu), lûngò, (ningà), ὄχι ὅμως gûnfatu, lûngà, ἐπειδὴ παράγωνται ἀπὸ τὰς Ἰταλικὰς λέξεις gonfiato, lungo. Τὸ û, ϗ ù γράφεται εἰς τὰς ῥωμανικὰς λέξεις, ὅσαι κατάγωνται ἀπὸ λατινικὰς διὰ τȣ̃ u γεγραμμένας π. χ. μὴ γράφῃς gâttu, a tàu, ἐπειδὴ ἀι λατινικαὶ λέξεις, ἀι ὁποίαι τὸ ἴδιον σημαίνȣσι, εἶναι guttur, tuus.

Α'υτὴ μία σχεδὸν ϗ μόνη δυσκολία εἶναι εἰς τὴν Ὀρθογραφίαν τῆς Ῥωμανικῆς διαλέκτȣ, τὴν ὁποίαν ὅμως τὸ Λεξικὸν θεραπεύει. Μ' ὅλον τȣ̃το ἐγὼ συμβȣλεύω εἰς ὅλον τὸ Ῥωμανικὸν Γένος διὰ νὰ ἀφανίζωνται τὰ φωνήεντα à, è, ì, ò, ù, ϗ τὰ ἄλλα, τὰ ὁποία εἶναι βάρβαρα, ϗ προσοθίζοσαν διὰ τὴν διαφθορὰν τῆς γλώσσης μας, ϗ ἀντὶ αὐτῶν νὰ προφέρωνται τὰ φωνήεντα a, e, i, o, u, π. χ. ἀντὶ pâne νὰ λέγωμεν pane ϗ. τ. λ.

Τὸ c πρὸ τῶν συμφώνων ϗ πρὸ τῶν σημειωμένων τε καὶ ἀσημειώτων φωνήεντων, πλὴν τȣ̃ e. ϗ i, προφέρεται ὡς τὸ κ. π. χ. capu, crescu, càmiasa, adducu, cosu, ϗ τ. λ.

Τὸ c πρὸ τȣ̃ ἀσημειώτȣ e ϗ i λέγεται ὡς τὸ ȣ̃γγρικον tse tsi, ἢ ὡς τὸ Κυριλλικὸν чε чи. Παρὰ δὲ

τῶν

ла Рѡмѫнїй чей дин колѡ де Дѹнѫре май адѣсе ѡрй се зиче ка tze, tzi, саѹ це. ци, п: п: ceară, cecire. &c.

c ꙟ сфѫршитѹл кѹвинтелѡр челѡр че нѹмай оуна силабѫ аѹ: нѹ сѹнѫ, п: п: duc, fac.

ç Ла Рѡмѫнїй чей дин коаче де Дѹнѫре се ꙟтребѹинцѣзѫ ꙟ лок де ц. саѹ tz. п: п: façie.

ch. ꙟнаинте де e шѝ i се зиче ка шѝ к. п: п; chera, chiemu, chemu.

'd, d' ꙟсѫмнат се зиче ка z. карѣ се ꙟтѫмплѫ май вѫртос кѫнд оурмѣзѫ литера i шѝ î п. п. 'dice, 'dile, astà 'di aud'itu. &c. ꙟ пѹцине ка ж. п: п; 'diumitate.

e. ꙟ нискарй кѹвинте оунеле дїалекте а лимбїй Рѡмѫнещий ꙟл версѹеск ка i, алцїй ка ѫ. Кирилїан. Дрепт ачѣа ꙟтрѹ ачѣлѣ кѹвинте лѹй е сѫ йсѫ пѹнѫ оун пѹнкт де асѹпра (ė) спре сѫмн кѫ сѫ зиче шѝ ка i шѝ ка ѫ. п: п: tėnėr, оунїй ꙟй зик тинѫр, алцїй тѫнѫр.

g. ꙟнаинте де тоате Консонантеле, шѝ сѹнѫтоареле ꙟсемнате шѝ несѫмнате, афарѫ де e шѝ i се зиче ка g лѫтинеск п: п: galbenu, grossu, gusa, golu.

g. ꙟнаинте де e шѝ i несемнате, се зиче ла чей дин коаче де Дѹнѫре ка dzse, dzsi оунгѹреск, ꙗрѫ ла чей дин колѡ де Дѹнѫре де мѹлте ѡрй ка dze, dzi. п: п: geru, genere, gingii.

τῶν ἀντιπέραν τȣ̃ Δȣνάβεως κατοικȣ́ντων Ῥωμάνων λέγεται πολλάκις ὡς τὸ τζὲ, τζὶ ἢ ὡς τὸ ϥε, ϥϊ π. χ. ceapà, cecire. &c.

Τὸ c εἰς τὸ τέλος τῶν μονοσυλλάβων λέξεων δὲν προφέρεται π. χ. duc, fac, λέγε du, fà.

Τὸ ç μεταχειρίζεται εἰς τȣ̀ς ἐπὶ τάδε τȣ̃ Δȣνάβεως κατοικȣ̃ντες Ῥωμάνȣς ἀντὶ τȣ̃ ȥ ἢ τζὲ π. χ. façiè.

Τὸ ch πρὸ τȣ̃ e ϗ i προχέρεται ὡς τὸ κ π. χ. chera, chiemu, (clemu)

Τὸ d' ἢ 'd προφέρεται ὡς τὸ ζ, κατὰ μερικὰς διαλέκτȣς τῶν Ῥωμάνων ὅμως ὡς δζ, μάλιςα ὅταν ἀκολȣθῇ τὸ i τὸ î ϗ π. χ. 'dîce, 'dile, aſtà'di, aud'îtu ϗ τ. λ. εἰς μερικὰς λέξεις ὡς τὸ ж π. χ. 'diumitate.

Τὸ e προφέρȣσι μερικαὶ διάλεκτοι τῆς Ῥωμανικῆς γλώσσης, εἰς μερικὰς λέξεις ὡς τὸ ι ἄλλαι δὲ ὡς τὸ κυριλλικὸν ж, διὰ τȣ̃το εἰς ἐκείνας τὰς λέξεις πρέπει τό e νὰ σημειωθῇ ἀπάνω μὲ μίαν ςυγμὴν (ė), διὰ νὰ φανῇ, ὅτι τότε ϗ ὡς τὸ i ϗ ὡς τὸ ж προφέρεται π. χ. tėner, προφέρεται, ϗ tiner, ϗ tênèr ϗ τ. λ.

Τὸ g πρὸ τῶν συμφώνων, ϗ πρὸ τῶν σημειωμένων τε ϗ ἀσημειώτων φωνηέντων, πλὴν τȣ̃ e ϗ i προφέρεται κατὰ τὴν προφορὰν τῶν λατίνων π. χ. galbenu, groſsu, guſa, golu.

Τὸ g πρὸ τȣ̃ ἀσημειώτȣ e ϗ i λέγεται εἰς τȣ̀ς ἐπὶ τάδε τȣ̃ Δȣνάβεως κατοικȣ̃ντες ὡς τὸ ἔγγρικον dzse, dzsi, εἰς δὲ τȣ̀ς ἀντιπέραν τȣ̃ Δȣνάβεως κατοικȣ̃ντες πολλάκις ὡς τὸ δζὲ, δζὶ π. χ. geru, genere, gingii.

BIBLIOTECA
ACADEMIEI
ROMÂNE

gingii. Ꙟ нꙋмеле прóпрїꙋрй Гречéщй g. се зи́че ꙟнаи́нте де е шѝ і ка шѝ g ꙟнаи́нте де а о u. п. п. Georgie.

gh. ꙟнаи́нте де е шѝ і се зи́че ка лътинéск ꙟнаи́нте де консонáнте, п: п: ghentè.

h. се зи́че ка χ Гречéск, п: п: Hristos, haru.

j. Сꙋнъ ка j фрънчéск, саꙋ ж Кирїлїáн, п: п: joc, judicu, juràmêntu.

l. ꙟ оу́нелe кꙋви́нте чéй дин коáче де Дꙋнъре нꙋл зик; їáр чéй дин колѡ̀ де Дꙋнъре ꙟл зик мóале ка gl ал Їталїáнилѡр, аша̀ кът оурмътóаре сꙋнътóаре пїáрде ѡ̂ пáрте дин сꙋнет. п: п: linu, чéй дин коáче де Дꙋнъре зи́к inu, їáръ ной ꙟколѡ̀ де Дꙋнъре зи́чем glinu пре талїенїе, аша̀ аїꙋ, ачéа зик aiu, дар ной agliu, аша̀ шѝ li, alli, ellei, шѝ áлтеле мꙋлте, се зик ка шѝ кꙋм зик талїáни gli, egli, aglei.

o. лꙋнг май вьртóс ꙟнаи́нте де силаба, кáрѣ áре сꙋнътоаре a, à, e, се зи́че ка ѻa, п: п: mora, morte sore, mortà, зїѡ, moara, moarte, soare, moartà, &c.

qu. ꙟнаи́нте де тóате сꙋнътóареле шѝ чѣле ꙟсемнáте шѝ чѣле ненсемнáте, афáръ де е, шѝ і, ненсемнáте, се зи́че ка шѝ к. п: п: quare, quândo.

qu. ꙟнаи́нте де е шѝ і ненсемнáте, сꙋнъ ла чéй дин коáче де Дꙋнъре ка tse, tsi, оунгꙋрéск,

gingii. Ἐις τὰ γραίκικα κύρια ὀνόματα λέγεται τὸ g πρὸ τȣ̃ e καὶ i ὡς τὸ g πρὸ τȣ̃ a, o, u, π. χ. Georgie.

Τὸ gh πρὸ τȣ̃ e ϗ i προφέρεται ὡς τὸ λατινικὸν g πρὸ τῶν συμφώνων π. χ. ghentè.

Τὸ h προφέρεται ὡς τὸ χ π. χ. Hristos, Haru.

Τὸ j προφέρεται ὡς τὸ γαλλικὸν j ἢ ὡς τὸ κυριλλικὸν ж π. χ. joi, judicu, juràmèntu, junepine.

Τὸ l εἰς μερικὰς λέξεις δὲν προφέρȣσιν οἱ ἐπὶ τάδε τȣ̃ Δȣνάβεως ἑυρισκομένοι Ῥωμάνοι, οἱ δὲ ἀντιπέραν τȣ̃ Δȣνάβεως κατοικȣ̃ντες προφέρȣσι μαλακῶς ὡς τὸ ἰταλικὸν gl τοσȣ̃τον ὥςε τὸ ἀκόλȣθον φωνῆεν χάνει ὀλίγον τι ἀπὸ τὴν φωνήν. π. χ. τὸ λινάρι, οἱ ἐπὶ τάδε τȣ̃ Δȣνάβεως κατοικȣ̃ντες Ῥωμάνοι λέγȣν inu, ἡμεῖς δὲ οἱ ἀντιπέραν τȣ̃ Δȣνάβεως κατοικȣ̃ντες λέγωμεν glinu ἰταλικῶς, ἤτοι lyinu ȣ̃γγρικα. ἔτζι τὸ σκόρδον ἐκεῖνοι τὸ λέγȣν aiu ἡμεῖς δὲ agliu. ȣ̃το τὸ li, elli, allei, ϗ ἄλλα πολλὰ, προφέρωνται καθὼς προφέρȣν οἱ ἰταλοὶ τὸ gli, egli, aglei.

Τὸ o μακρὸν μάλλιςα πρὸ τῆς συλλαβῆς διὰ τȣ̃ a, à, e γεγραμμένης προφέρεται ὡς τὸ oa π. χ. mora, morte, sore, mortà, λέγε moara, moarte, soare, moartà, ϗ τ. λ.

Τὸ qu πρὸ τῶν σημειωμένων τε ϗ ἀσημειώτων φωνηέντων πλὴν τȣ̃ e ϗ i προφέρεται ὡς τὸ κ, π. χ. quare, quàndo.

Τὸ qu πρὸ τȣ̃ ἀσημειώτȣ e ϗ i προφέρεται εἰς τȣ̀ς ἐπὶ τάδε τȣ̃ Δȣνάβεως κατοικȣ̃ντες Ῥωμάνȣς ὡσὰν τὸ ȣ̃γγρικον tse, tsi, ἢ ὡς τὸ κυριλλικὸν чε, чї, εἰς

гꙋрéск, че, чи Кирилїáн; ꙗ҆ръ ла чéй дин колѡ̀ де Дꙋ̆нъре ка tze, tzi, це, цѝ. п: п: aquesta, aquelle, que, quine, se coque, obliquitu, &c

s. сѫ зи́че ка шѝ с. п: п: semnu, singuru suflu.

ſ. шѝ ’S мáре се зи́че ка шѝ s оу҆нгꙋрéск, шѝ ка ſch немцéск саꙋ ка ш. Кирилїáн .п: п: ſi ſerpe.

ſce, ſci, се зи́че ка ще, щѝ, п: п: creſte, peſce. sciu.

’t. t’ сꙋ̆нъ ка tze оу҆нгꙋрéск, саꙋ ка z немцéск ꙟкꙋвинтеле Рѡмѫнéщй чéле дин лътинéщй кꙋ ли́тера t. скри́се и҆зворѫ́те, п: п: tene, pâtim, &c.

u. ꙟтръ дóаѡ сꙋнътóаре нꙋ се версꙋѫ́ще, viue, зѝ vie, audiui, зѝ aud’ii, fugeam, зѝ fugeam. Дакъ ꙟтръ дóаѡ сꙋнътóаре сѫнт дóаѡ u. а҆тꙋ̆нча оу҆̆нꙋл се версꙋѫ́ще, п: п: beuui зѝ beui.

z. сꙋ̆нъ ка z. ла Рѡмѫ́нїй чéй дин колѡ̀ де Дꙋ̆нъре де мꙋ̆лте ѡ҆̆рй ка dz, п: п: zêru.

ꙟкѫтꙋ̆й пентрꙋ Дифтóнгй се кáде а ꙟсемнà, къ ла Рѡмѫ́ни сѫнт а҆тѫ́ца, ꙟ кѫ́те ти́пꙋри се пóт сꙋнътóареле ꙟпреꙋнà, шѝ се вїерсꙋéск а҆мѫндóаѡ сꙋнътóареле, ꙟсъ а҆шà ка

оу҆̆на

δὲ τὲς ἀντιπέραν τε̃ Δενάβεως κατοικε̃ντες ὡς τζὲ, τζὶ ἤ ųε ųї. π. χ. aquesta, aquelle, que quine, se coque, obliquitu ϗ τ. λ.

Τὸ s προφέρεται ὡς τὸ σ. π. χ. sêmnu, singuru, suflu.

Τὸ ſ. καὶ τὸ 'S λέγεται ὡς τὸ ἔγγρικον, ε ἤ ὡς τὸ γερμανικὸν ſch. ἤ ὡς τὸ ш. κυριλλικὸν, π. χ. ſi, ſerpe.

Τὸ sce, sci προφέρεται ὡσὰν τὸ κυριλλικὸν щε щї π. χ. cresce, pesce, sciu.

Τὸ 'ι ἢ ι' ἠχέει ὡς τὸ γερμανικὸν ʒ ἢ ὡσὰν τὸ τζ ϗ γράφεται εἰς Ῥωμάνικας λέξεις, ὅσαι προέρχωνται ἀπὸ λατινικὰς διὰ τε̃ t γεγραμμένας ϖ. χ. 'têne, pa'tîm. ϗ τ. λ.

Τὸ u μεταξὺ τῶν δύο συμφώνων δὲν προφέρεται π. χ. viue λέγε vie, aud'îui, λέγε aud'îi, fugeuam, λέγε fugeam. Ἐὰν μεταξὺ τῶν δύο φωνηέντων εἶναι δύο u, τότε τὸ ἓν μόνον πρόφερεται. π. χ. beuui, λέγε beui.

Τὸ z προφέρετε ὡς τὸ ζ. εἰς δὲ τὲς ἀντιπέραν τε̃ Δενάβεως κατοικε̃ντες πολλάκις ὡς τὸ δζ π. χ. zèru.

Περὶ τῶν Διφθόγγων σημείωσε, ὅτι ἡμεῖς Ῥωμάνοι τόσας ἔχωμεν, κατὰ πόσες τρόπες δύνανται τὰ φωνήεντα νὰ συνάπτωνται, καὶ τὸ ἀμφότερον φωνήεν προφέρεται, ἕτως ὅμως, ὧςε τὸ ἐ-

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

оуна динтрꙿ ꙗле сꙿсе лꙋнцꙗскꙿ, п: п: dau, nòu, bou, voi, a meu, &c. Ꙟ Дифтонгꙋл еа литера а ашà се лꙋнџѣще, кꙿт авїà се авꙋде е.

Ꙟсѣмнꙿ а) кꙿ литера К. прекꙋм ничй Лꙿтинилѡр, ничй Італїанилѡр, ашà ничй ноаѡ нꙋ ѥ де липсꙿ.

в) Ꙟ кꙋвинтеле чѣле Ромꙿнещй але челѡр де престе Дꙋнꙿре кꙋ литера Гречилѡр γ. скрисе Ꙟ лок де γ сꙿсе пꙋнꙿ v. декꙿ Ꙟтрꙋ ачѣлѣшй кꙋвинте лꙿтинїй аꙋ v, п: п: Ꙟ лок де γίνε, γιάσπε, γίε, скрїе, vinu, viaspe, viuu. &c. пентрꙋ кꙿ сꙿ наск дела vinum, vespa, vivus.

Ꙟпꙋтарѣ ачаста поате нещине мїар фаче, кꙋмкꙿ кꙋ вїерсꙋриле ачѣстѣ а литерилѡр ам фꙿкꙋт грешѡтате Ꙟ четире. Карѣ Ꙟпꙋтаре ѥ нестаторникꙿ, пентрꙋ кꙿ авїà сꙿнт 7 литере кам грѣле челѡр че нꙋ кꙋноск фирѣ лимбїй Рѡмꙿнещй, â, ă c d' g. qu. t. u. Чй ниче нꙋ ѥ кꙋ кꙿдинцꙿ, сꙿсе пꙋнꙿ Ꙟ локꙋл лꙋй c. tz. k. ts. Ꙟ локꙋл лꙋй d' сꙿсе пꙋнꙿ z, аꙋ dz; Ꙟ локꙋл лꙋй g сꙿсе пꙋнꙿ zs, шй алтеле. 1mo. пентрꙋ кꙿ ниче ѥ мꙿестрїе, ниче липсꙿ а Ꙟкина литереле. 2do. ка фїинд кꙿ кꙋвинтеле ноастре сꙿнт лꙿтинещй, шй асѣмене челѡр Італїенещй шй челѡр фрꙿнчещй, ачаста арꙿтат сꙿсе вадꙿ, шй

лимба

κάτερον μακρύνεται, π. χ. dau, nòu, bou, voi, ameu κ. τ. λ. Εἰς τὴν δίφθογγον ea, τόσον μακρὸν εἶναι το a, ὥςε μόλις ἀκȣ́εται τὸ e.

Σημείωσε ά. Τὸ γράμμα K καθὼς μήτε εἰς τȣ̀ς Λατίνȣς, μήτε εἰς τȣ̀ς Ἰταλȣ̀ς, ȣ̀͂τω μήτε εἰς ἡμᾶς εἶναι ἀναγκαῖον.

β') Εἰς τὰς τῶν ἀντιπέραν τȣ͂ Δȣνάβεως κατοικȣ́ντων Ῥωμάνων λέξεις διὰ τȣ͂ γραικικȣ͂ γ. γεγραμμένας ἀντὶ τȣ͂ γ. τίθεται τὸ v. ἐὰν εἰς αὐτὰς τὰς λέξεις καὶ οἱ Λατίνοι ἔχȣσι τὸ v. π. χ. ἀντὶ τȣ͂ γίνȣ, γιάσπε, γίȣ, γράψει vinu, viaspe,, viu, διότι αὐταὶ αἱ λέξεις προέρχωνται ἀπὸ τὸ vinum, vespa, vivus.

Ἡ προβολὴ, τὴν ὁποίαν μοι ἴσως τις ἤθελε κάμη, ὅτι μὲ αὐτȣ̀ς τȣ̀ς ἤχȣς τῶν γραμμάτων δυσκωλίαν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἐπροξένησα, εἶναι ἀθεμελίωτος, ἐπειδὴ μόλις 7 γράμματα εἶναι αἰνυγματικὰ εἰς ἐκείνȣς ὅσοι δὲν γνωρίζȣν τὴν φύσιν τῆς Ῥωμανικῆς μας διαλέκτȣ, δηλ' τὸ â, à, c, d', g, qu, 't, u. Ἀλλὰ μήτε εἶναι δίκαιον νὰ τίθεται ἀντὶ τȣ͂ c τὸ tz, τὸ k τὸ ts, ἀντὶ τȣ͂ d' τὸ z, ἤτοι τὸ dz, ἀντὶ τȣ͂ g τό zs καὶ ἄλλα, πρῶτον μὲν ὅτι ȣ̀͂τε τέχνη, ȣ̀͂τε ἀνάγκη εἶναι, νὰ διπλασιάζωνται τά γράμματα, δεύτερον, ἐπειδή αἱ λέξεις τῆς γλώσσης μας εἶναι λατινικαὶ, καὶ ὁμοιάζȣν μὲ τὰς ἰταλικὰς καὶ γαλλικὰς, διὰ νὰ γένη

лимба чѣ Рѡмѫнѣскъ оъ нꙋ се депъртѣѕе май та́ре де мꙋ̆мъ са чѣ лътинѣскъ, де кꙋ̆м саꙋ фост ꙟтꙋнека́т кꙋ ли́тереле чѣле Кириліа́не, пе́нтрꙋ а̂чѣ́а липсъ е̄ съсе ѕи́къ дꙋпъкꙋ̆м ѕи́к лъти́ній̆ ши̇ Італіаній̆, п: п: къ aquellu а̂че́лꙋ е̄ таліене́ск quello квеллѡ, чине̇ нꙋ вѣде къ qui sûnt, чи сѫнт, gingii џинџіи d'isse dixit, диѕит, ши̇ а̏лтеле. Кѫт де не ꙟкꙋвїинца́т а̂р фи̇ а̂чѣ́стѣ съсе скріе а̂ша̇ atzellu, tzi, ôtse, szunt, dzindzii, саꙋ dzindzsii, dzisesse. По́ате ни́че ли́тера u нар прѣ плъчѣ̇, ка́рѣ ꙟтръ до́аш сꙋнъто́аре ви́не, u ꙟлътиніе ѩ̏сте в. саꙋ v. п: п: ѡ̂ꙋ, ка́ре се скріе ouu, пе́нтрꙋ а̂чѣ́а се скріе до́аш u, къ Латиній̆ ѕи́к ouum. Ѩ̏ръ кѫнд се ка́де а̂се скріе u ꙟтръ до́аш сꙋнъто́аре, ши̇ кѫнд чѣ́ле де оу̂н сꙋ̆нет ce, que, 'ta, qua, ca, ши̇ а̏лтеле, вою̆ ꙟвъца̇ ꙟ Ѻрѳографіе, ка́рѣ кꙋ̆џет а̂ѡ фа́че, де вецй пофти̇, ши̇ де́мй вецй фи̇ кꙋ а̂жꙋто́рю ла ѡ̂стенѣ́лъ.

τῦτο φανερὸν, καὶ διὰ νὰ μὴν ἀπομακρυνθῇ ἔτι μᾶλλον ἡ ῥωμανικὴ μας διάλεκτος ἀπὸ τὴν μητέραν της δηλ. ἀπὸ τὴν λατινικὴν, καθὼς ἐσκοτίσθει μὲ τὰς κυριλλικὰς χαρακτῆρας, ἀνάγκη ἦτον νὰ προφέρωνται κατὰ τὸν λατινικὸν καὶ ἰταλικὸν τρόπον, π. χ. ποῖος δὲν βλέπει, ὅτι τὸ aquellu ἀτζέλλυ εἶναι τὸ ἰταλικὸν quello κβέλλο. ποῖος δὲν βλέπει, ὅτι τὸ qui sunt τζὶ σῦντ, gingii, δζινδζίη, d'îsse, δζίσσε εἶναι λατινικὰ qui sunt, κβὶ σῦντ, gingivæ γιγγκίβε, dixit, ντίξιτ καὶ ἄλλα. Πόσον ἄτοπον εἶναι, νὰ γράφωνται ταῦτα ἔτζι: atzellu, tzi, ἢ tse, szunt, dzindzii ἢ dzsindzsii, dzîszsze. Α'κόμι αἴτιον σκανδάλου ἠμπορεῖ νὰ εἶναι τὸ u, τὸ ὁποῖον μεταξὺ δύο φωνηέντων δὲν ἠχέει, αὐτὸ τὸ ἔβαλον, ἐπειδὴ ὅλαι ἐκεῖναι αἱ λέξεις, εἰς τὰς ὁποίας ἔρχεται τὸ u, ἔχουσιν εἰς τὸ λατινικὸν τὸ b ἤτοι τὸ v. π. χ. τὸ αὐγὸ γράφεται ouu, γράφεται δὲ οὕτω διὰ τοῦτο ἐπειδὴ οἱ λατίνοι λέγουσιν ovum. Πότε ὅμως μεταξὺ δύο φωνηέντων τίθεται τὸ u; πότε προσέτι τὰ σύμφωνα ce, que, 'te, ca, qua, καὶ τὰ ἐπίλοιπα, θέλω τὸ διδάξει εἰς τὴν Ο'ρθογραφίαν, τὴν ὁποίαν φροντίζω νὰ τὴν ἐκδόσω, ἐὰν τὴν ἐπιθυμῆτε, καὶ ἐὰν θέλετε βοηθήσει τὸν κόπον μου.

SEN-

BIBLIOTECA ACADEMIEI

SENTEN'TII.

Aquea, 1) qui 2) nu vrei se 'ti 3) facè altu 'tie, 4) niqui 5) tu nu fàc al lui. 6)

Quare 7) dorme multu, nu va se aibà 8) stranie 9) pentru 10) coperire.

Cui 11) place multà graire, 12) nu scapà 12) de peccate.

Quare ſi face cassa analtà 14) currundu 15) va se o 16) veadè 17) apussa. 18)

Pònè

---

1) *aquea* vène dela italineascà vorbà *quello* 2) *qui* vène dela latineasca vorbà *qui* 3) *'ti* este scurtatu de la latinescu *tibi* 4) *'tie* iarò vène dela *tibi* 5) *niqui* este latinescul *neque*. 6) *lui* vène din limba italieneasca 7) *quare* eſte latinescu *quale*. chè Romàni multe ori mutà *l* în *r*. 8) *aibà* vène dela *habeo*. 9) *stranie* vène dela latineasca vorbà *sterno, is, ere*. de acolo se face *stratum*, ſi *stranie*. 10) *pentru* este asparta preposi'tia latineasca *propter*. 11) *cui* este vorbà làtineascà curatà dela *qui quae quod*, Dativul este *cui* 12) graire vène dela *garrio, is, ire*. quarea este vorbà latineascà 13) *scapà* vène dela italieneascà vorbà *scapare* 14) *analtà* vène dela *altus, ta, tum*. 15) *currundu* altele dialecte d'icu *currêndu*, qua ſi quum ſi eu aſiurea scriai, este tot unà, vène dela *currendo* latinescu. 16) *o* este articul. 17) *veadè* dela *video*. 18) *apussa* vène dela italieneascul *ponente*.

Pònè 1) iu 2) nu adjungi, nu tènde 3) mâna, si iu nu pò'ti, nu calcà.

Mai 4) bène 5) pâne uscatà 6) cu pace, de quòt 7) màcàri 8) multe cu inima 9) reao 10).

Aquea, que 11) nu pricepi 12), niqui nu o laudà, niqui nu o defamà 13).

Nu crede tutu lor 14) ominilor, 15) qui te laudà, chè 16) multe ori 17) alte 18) mènduescu, 19) alte d'îcu 20).

Aquellu

---

1) *póné* este *penes* 2) *iu* este frànçuzescu *ou*. 3) *tènde* dela *tendo, is, ere*. 4) *mai* este latinescul *magis* scurtatu, aqueli din colo de Dunàre d'îcu *cama* ma num place, ché mi se pare chè vène dela vorba greciascà ἀκόμη 5) *bène* este *bene*. 6) *uscatà* vène dela latinescu *exsiccatus, a, um*, 7) *quòt* vène dela *quot* au dela *quantum*. 8) *mâcàri* vène dela *manducare* latinescu, trà aquea mai voi se d'îcu mâncàri, de quôt mâcari. 9) *inima* vène dela *anima* 10) *reao* vène dela *reus* latinescu. 11) *que* se pune loclu di *qui*, si este tot una. Aquelli din quo de Dunàre d'îcu *que*, e aqueli din colo de Dunàre *qui* 12) *pricepi* vène dela *percipio, is, ere*. 13) *defamà* vène dela *defamo. as, are*. 14) *lor* este latinescu *illorum*. 15) *omini* vène dela *homines* 16) *chè* este italienescu *che*, se pune loclu de *quia*, au *quod*; fiènd chè nu se scie quum se pote si se scrie cu litera *q*. aut *quò* aut *què*, aut *quà*, pentru aquea, mi place se scriu cu *ch* qua si quum scriu Italianli. 17) *ori* vène delà italinescà vorbà *ora*. 18) *alte*, vène dela *alter, altera, alterum*. 19) *mènduescu* vène dela *mentesco* latinescu. 20) *d'îcu*, este latinescul *dico*.

BIBLIOTECA *ACADEMIEI* ROMÂNE

Aquellu 1) lucru, quare po'ti se lu faci astà'di, 2) nulu lassà 3) pre 4) mâne.

Appetitlu rèu e 5) lângore 6) a suffletlui 7).

Mai bène si mori, de quôt si ai 8) viuaçè [9) cu rusine. 10)

Se nu 'ti fie rusine învè'ta 11) aquelle, 12) que 13) nu le scii.

Quare imnè 14) pri 15) callea 16) aquea direapta 17) aquellu nu pote si peardè. 18)

Nu te mestica 19) cu aquelli, qui nu au ne mica 20) si peardè.

Quine

---

1) *Aquellu* este italienescul *quello*. 2) *astâ'dì* vène dela latineasca *ista die*. 3) *lassa* vène dela italineascà vorbà *lasciare*. 4) *pre* este *pro*. 5) *e* vène dela italieneasca vorbà *e*. 6) *lângore* vène dela latinescul *languor*. 7) *suffletlui* vène dela *suflo as, are*. 8) *ai* vène dela *habeo*. 9) *viuaçe* vène dela *vivacia* latineascà. 10) *rusine* vène dela vorba italineascà *rossire*. 11) *fie* vène dela *fio*. Aquelli din colo de Dunàre d'îcu *χίε*, destul de urutu, chè arruncarè *f* a mumi li, si loarè *χ*. 12) *învè'ta* vène dela italinescul *avezzare*. 13) *aquelle* vène dela italinescu *quelli*. 14) *imnè* vène dela françuzescu *promener*. 15) *pri* este aspartul *per* latinescul. 16) *callea* vène dela *callis* 17) *direapta* vène dela *directa*, chè *pt* multe ori lu mutàm in *ct*, asa pecten d'îcem pepten 18) *peardè* este *perdo* latinescu. *mesticà* vène dela *misceo, es, ere, mixtus, mixta, mixtum* 19) *ne mica* véne della vorba latineasca *nec mica*, bène o 'tênurè Romànli aquelli din quo de Dunàre.

Quine 1) nu vria si se împedicà, 2) nu trebue 3) se âmblà 4) în tunericu. 5)

Dîſclide 6) ocli, 7) quândo este tèmpu. 8)

Nu vorbea 9) mai nânte 10) de que nu cogitaſi. 11)

Nu vorbea multe cu ominli aquelli, qui sunt mai mari 12) de tène. 13)

Cu lucru se capità 14) sànìtate a trupplui. 15)

Nu 'dîc niqui un rèu trà 19) mor'ti, ſi trà aquelli, qui nu sûnt a quia. 17)

Puil-

---

1) *quine* vène dela *qui non*. 2) *împedicà* vène dela *impedio, is, ire*, noi dîcem închedicà, nu este original 3) *trebue*, vorba aquista tot de una o 'têneuam trà sêrbiascà; unà orà ca'dui cu un Domnu mare, ospele ameu ſi Românu aleptu tru diſcursu trà cura'tea a limbili Românească, dupò multe vènim ſi la vorba *trebue*, quare, quândo o luam sij o dissicàm, vid'um, chè este latinescul *debui*, de la *debeo*: din *d* este faptu *t*, se allipi ânchè un *r* ſi se fece trebue, chè *debeo* este muß, kell, trebue iarò este muß kell 4) *âmblà* vène dela *ambulo*. 5) *tunericu* dela *tenebrae*. 6) *diſclide* dela *discludo*. 7) *ocli* dela latinescul *oculi*. *Aquelli* din quo de Dunàre 'dîcu *ochi*, pre italinie, noi am 'tênut *l* întru tote sboràle 8) *têmp* dela *tempus, tempo, tems*, 9) *vorbea* dela *verbum* 10) *nânte* dela *in ante*. 11) *cugitaſi* dela *cogito, as, are*. 12) *mari* dela *majores*. 13) *tène* dela *te*. 14) *capità* vène de la *capio, is ere*. 15) *trupplui* dela vorba italineasca *truppa*. 16) *trà* este 'diumitate de latinescu *propter*, adequè *ter* o fecem noi *trà*, aſi mi place-qua ſi *pentru*. 17) *a quia* ſi *a quâ* este tot una vène dela italinescul *qui*.

Puillu se conosce de penne, iarò 1) omlu de vorbe. 2)

Nu discumpàrà 3) rèulu cu rèu.

Direptatea 'tène 4) multu, mènciuna 5) trece 6) currêndu.

Vorbe isquusite.

Quândo al Leonida Impêratorlui a Lacedemonlor scrie Xerxes, si li trimittà 7) armi le, rèspunse ellu 9) a lui: 10) vèno, si le leua. 11)

Aud'iènd Alexandru, chè Impèratorlu Dariu multà si nenumeratà oste 12) còtrà 13) ellu adduce, atuncia 14) 'disse: un lup nu se teme 15) de multe oui. 16)

Aud'iènd Pedaretu, chè mare este numeru a osteanlor, rèspunse: quôt mai multi va se vàtàmàm, 17) a tôt 18) mai mare màrire va se avem.

Între-

---

1) *iaró* vène dela *vero.* 2) *vorbe* dela *verbum.* 3) *discumpàrà* dela latinescu *discomparo, as, are.* 4). *'tène* dela *teneo, es, tenet.* 5) *mènciuna* dela vorba italineasca *menzogna* 6) *trece* vène dela italinescu *tracciare.* 7) *isquusite*, vène dela *exquisitus, exquisita, exquisitum.* 8) *trimità* vène dela *transmitto.* 9) *rèspunse*, dela *respondeo.* 10) *ellu* este *ille.* 11) *leua*, vène dela *levo, as, are* 12) *oste* dela *hostis.* 13) *còtrà* vène dela *contra.* 14) *atuncia* este fapta dela *tunc.* 15) *teme* vène dela *timeo, es, timere.* 16) *oui* vène dela *ovis* latinescu. 17) *vàtàmàm* vène dela *victima.* 18) *a tòt* vène dela latinescul *tot*, sau dela *tantum.*

Întrebarà 1) urá orà 2) Hilon, qui face Domni'Dieu 3) ellu rèspunse asi: 4) umili'tli 5) anal'tà 6) e 7) anàl'ta'tli apliacà. 8)

Fu întrebatu Plato, quare differen'tie 9) este întrà 10) învè'tatlu, si întrà neînvè'tatlu? 'dîsse aquea, quare este întrà vindicàtoru, si întrà betiaglu 11)

Al Aristippu 'disse Dionisi, quàce fugi de la Socrati, si vène în Sicilie? rèspunse Aristipplu: eu 12) venii, si dau aquelle, que am, si sileau aquelle, que nu am.

Bàtu 13) unà datà 14) în'telleptul 15) Zenon ser-

---

1) *îtrebarà* dela latinescul *interrogo, as are.* 2) *orà* dela latinescul *ora.* 3) *'Dieu* vène dela latinescul *Deus,* aut dela fran'uzescu *Dieu.* 4) *asi* este italinescul *si* au latinescul *sic.* 5) *umilli'tli* dela *humiliatus,* 6) *anal'tà* vène dela latinescul *exalto, as, are* 7) *e* este franÇuzescu si ma noi din colo de Dunài e lu 'tênum. 8) *apliacà* dela *aplico* 9) *differen'tie* este latineascà vorbà *differertia.* Al'ti 'dic farcà, al'ti diaforra, niqui unà de daole vorbe nu este curatà. 10) *întrà* dela *inter* au de la *intra* 11) *betiagu* astà vorbà iarò asunà qua ungureascà, ma nu este, chè la 'Svetonius stà scriatu, chè Augustul Cesar 'disse *betizare* în locu de *lângore,* si nu scieua Augustul românease? 12) *eu* este latinescul *ego,* si talinescul *io,* pentru aquea Românli aquelli din quo de Dunare 'dic *io,* ma tot una este *eu* si *io.* 13) *bàtu,* vène dela *batuo.* 14) *datà* vène de la *datum.* 15) *în'telleptul* vène dela *intellectus.*

ſerbul 1) alui, chè furà, a istu 2) plângea 3) ſi 'dicea: liuertà 4) me Domne! chè io 5) nu vream, ma 6) mi 7) era scriat si furu. Atuncia rèspunse Zenon, ſi este chè 'ti era scriat, si furi, 'ti era scriat, ſi si te batu.

Fu întrebatu Impèratorlu Agesilaus de un: qui e mai mare, vîrtutea au 8) direptatea? rèspunse ellu: si eram to'ti direp'ti nu trebue 9) si fim vîrtuoſi. 10)

Se bàtea jocu 11) un omu de Esoplu, chè era urutu; 12) atuncia 'disse Esoplu: Nu façea ma mèntea 13) face omlu.

Întrebà un Aristoteli, qui este ospele? 14) un suffiet, 'disse, întru dao truppuri.

Se dusse unà 'dîuè 15) Diogenes în citatea 16) Mind, quare era micà 17) ſi avea trei por'ti 18) mari;

---

1) *'Serbul* este *servus*, poteam sè 'dîcem *Servul*, ma fiend che în càr'tele aquelle vecle este *ſerbul* seriat, trà aquea 'dîcem *ſerbul*. 2) *a istu* este *iste* latinescu. 3) *plângea* vene dela *plango, is, ere*. 4) *liuertà* dela latinescul *liberto, as, are*. 5) *io* dela italinescul *io*. 6) *ma* este italinescul *ma*. ſi franҫuzescu *mais*. 7) *mi* este ſcurtatu de la latinescul *mihi*. 8) *au* dela *aut*. 9) *trebuea*, dela *debeo*, si 'dîcà altu mai bene, si este chè are direptu, va se mè înclinu. 10) *vîrtoſi* dela *virtuosi*. 11) *jocu*, dela *jocus*. 12) *urutu*, dela *horridus* 13) *mente*, dela *mente*. 14) *ospele* vene de la *hospes*. 15) *'dîuè* dela *dies* aquelli din quo de Dunàre 'dîcu ſcurtu *'di*, ſi mai bene. 16) *citatea* de la *civitas* au dela *cità*. 17) *micà* dela *mica*. 18) *por'ti* dela *porta*.

mari; atuncia ellu si ſi facè jocu cu ominli de acolo, 1) eſind 2) din citate a forá 3) 'disse cu boce 4) mare: Bàrba'ti 5) Mindi! închidi'ti por'tile, si nu và fugà citatea.

Aud'î Leonida, chè 'dîcea ominli, chè mâne nu va se potà Lacedemonili si veadè sorele 6) de multe sàgiete 7) a Persian lor; atuncia 'dîsse ellu: lassà fie, chè va se nò bàtem în umbrà.

Eſi 8) unà 'dîuè Socrati întrà omini, ſi ducêndu se în callea lui, vène un jone 9) vèntosu 10) ſi lu càlcà; Socrati faptul 11) a istui tèner 12) luo 13) cu bunu. Se mirarè 14) ominli to'ti, qui era a qui. Atuncia Socrati rèspunse: nu vò mira'ti Fra'ti, chè nu se cuvènì 15) si batu eu asinlu 16) aquellu, quare me càlcà.

Glu-

---

1) *acolo* este vorbà italineascà *colo* 2) *eſind* vène dela *exeo, is ire.* de acolo se face *exeundo.* 3) *a forà* dela *foras* au dela *fora* 4) *boce* dela *voce.* 5) *bàrba'ti* de la *barbati.* 6) *sorele* vène dela *sol solis.* 7) *sàgiete* de la *sagitta* 8) *eſi* vène de la *exeo* 9) *jone* de la françuzescu *jeune* 10) *vèntosu* dela *ventosus.* 11) *faptul* este *factum* 12) *tènèr* vène dela *tener.* 13) *luo* de la *levo.* 14) *mirarè* de la *miror, miraris, mirari.* 15) *cuvenì,* de la *convenit.* Aquelli din colo de Dunàre 'dîcu nu *unziaſte*, nu mi asunò bène la urecle. 16) *asinlu*, vène de la *asinus*, pònè acuma 'dîssem *magaru, ſomaru,* quare nu sunt de limba nostrà.

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

G l u m e. 1)

Un omu vrea si învea'tà callu, si nu mâncè 1) multu, a si nu li dedea queva, 2) dupò 3) trei 'dile crepà 4) callu de fome. 5) Atuncia bàtea pàlmi le 8) Domnu sûu 9) si 'dicea: vai de mène! màratlu 10) de eu! qui rèu am pà'tît 11) quândo se învè'tà si nu mâncè, atuncia crepà!

Un omu aspartu 12) tru uènte vrea se vèndè cassa, luo unà peatrà, si o portaua în mânù trà mustrà.

Un altu iarò 13) vedênd în calle, chè vène Vindicàtoru, se ascunse 14) dupò pàriete; 15) vène Doctoru pònè la ellu, si li 'disse: quàce te ascund'i tu? ellu rëspunse: si me liuer'ti Domne! chè de multu nu fui làngidu, si mi este rusine, si essu nânte a Doctorilor.

Un

---

1) *Glume*, vène de la *gluma*, quare de pre spicu o leua vèntul, *scaliu*, li 'dîcu aquelli din colo de Dunàre, chè glumile sunt vorbe de vêntu: Noi o asparsim a istà vorbà, chè 'dîcem *înglima*. 2) *callu* de la *cavallo*. 3) *mâncè* de la *manduco*. 4) *queva* vène de la *quivis, quaevis, quodvis*. 5) *dupò* de la *dopo*. 6) *crepà* de la *crepo, at, crepare*. 7) *fome* este *fames*. 8) *pàlmile* vène de la *palma* 9) *sûu* este aspartu *suus*. 10) *màratlu* vène de la *amaratus*. 11) *pà'tît* de la *patior*. 12) *aspartu* de la *sparsus*. 13) *iarò* de la *vero*. 14) *ascunse* vène dela *abscondo*. 15) *pàriete* dela *paries*.

Un jocatu de mente era si càlàtorească dè tru unà citate tru altà, prense 1) calli, se sui 2) în cherà, 3) si luo dissaca 4) spre 5) umeri; 6) quândo lu întrebò un altu, quàce nu lassà dissaca tru cherà? atuncia 'disse ellu: si nu îngreacà, 7) si si nu se frângà caru. 8)

Un serbu ve'du, chè rupea 9) Domnu sùu unà ligàturà de càr'tè, lu rogà, 10) si li da trei de aquelle. Qui le vrei? 'dîsse Domnu sùu, rèspunse servul: Quândo fugii din Patria mea, mi dimàndà Mumà mea, si li trimittu vèr 11) unà carte, se sciue de sànitate a mea.

Un scolaru 12) quare nu vrea si învetà, si nu avea, qui si mâncà, vèndu càr'tele, si scrie la Pàrën'ti allui: Bucuràte 13) Pàrënte cu mene! chè càr'tele me 'tênu.

Un

---

1) *prense* vène de la *prehendo.* 2) *sui*, de la *sursum eo.* Aquelli din collo de Dunàre 'dîcu se *alinà* nu sciu de iu vène. 3) *cherà* vène de la *currus.* latinescu, al'ti 'dîcu *caru.* tot una este. 4) *dissaca* de la *disacce.* 5) *spre* de la *super.* 6) *umeri*: dela *humerus*. 7) *îngreacà* vene de la *ingravesco*. 8) *caru* de la *currus.* 9) *rupea*, de la *rumpo*, *is*, *rumpere.* 10) *rogà* vène de la latinescul *rogo* 11) *vèr* este aspartu *vel* latinescu. 12) *scolaru* de la *scolaris.* Pênè acuma 'diceua aquelli din colo de Dunáre Μαθητὴ, pfui! e aquelli din quo de Dunáre *ucenicu* destul de rèu! 13) *bucuràte* vène de la *bon cuore* italinescu.

Un altu ſcolaru vrea se prèndè 1) un ſóricu, 2) quare arrodea 3) cartea lui; ſed'u de a'altà parte, ſi rumiga 4) carne.

Un Domnicellu 5) dispàrtîndu se de Tatà sùu, si meargà 6) în batalle, 'dîsse, chè va se adducè un cap a unui ostian. Atuncia rèspunse Pàrèntele: 'Tî oru, 7) si da Domni 'Dieu, si veni fòrà capu, ma se te vedu sànìtosu.

Fabule. 8)

'Se bàtea jocu 9) Vulpea de lup, chè càd'u întru unà gropà, 10) sàrea 11) ſi jocà 12) acolo cu mare bucurie, li spunea 13) déntèli, 14) li 'dîcca ferà 15) fòrà mènte, ſi alte multe. Nu trecu multu tèmpu, càd'u ſi ea 16) acolo, iu era luplu. Astà'di mie, mâne 'tie.

Eſi

---

1) *prèndè* de la *prehendo* 2) *ſoricu* de la *sorex.* 3) *arrodea* de la arrodo 4) *rumiga* de la *rumino, as, are.* 5) *Domnicellu* de la *Domicellus.* 6) *meargà*, de la *mergo, is, mergere.* 7) *oru*, de la *oro, as, are.* 8) *Fabule* se chiamà παραμύθε ſi poveaste. 9) *jocu* vène de la *jocus.* 10) *gropà* véne de la italinescu *grotta.* 11) *sàrea* de la *salio.* 12) *joca* de la *jocor, aris, jocari.* 13) *spunea*, de la *expono* Tote vorbele nostre cu *s* vèn de la latineſti, au de la italineſti vorbe cu *ex* scriate, 14) *déntel* de la *dentes.* 15) *ferà* de la *fera.* Pènè amu 'dîceamu pravdâ de la πρόβατον 16) *ea* dela *is, ea, id.*

Esi un lup si se prèmnè, 1) au si furè vèr unà oue, eacè 2) iu vèd'u trei pecurari, 3) qui mâncaua un berbece de tru turma 4) allor, atuncia luplu fiènd 5) chè nu potea se ràpeascà, 6) 'dîsse pecurarilor, voi pote'ti si mânca'tî, e si fàceam eu aquea, qui faci'tì voi, vrea si me bàte'tî. Pre a istà rèspunserè pecurarli, asi este, chè noi mâcàm de tru turma nostrà, e tu vrei si furi aquea, que nu este a ta. 7) — Nu pune 8) lingura 9) iu nu ferbe 20) olla ta.

Era una muliere, quare avea una gàllinà, que li ona în tote 'dîle un ouu, 11) ved'î, chè allei nu era destul. 12) Mai depoia 13) si o mèndui ea asi: si este, chè va si dauu a gallinili mai multu ord'u, 14) va si mi facè dao, au trei ouà in 'dîuè; fece mulierea pri mèntea allei, ma nu fu lucuru fortunatu, 15) chè gallina de multu ord'u

1) *prèmnè* vène de la ftançuzescu *promener*. 2) *eacè* al'ti 'dîc *eatà*, al'ti *ia*, mai bene *eacè* chè vène de la *ecce*. 3) *pecurari* de la *pecuarius*, 4) *berbece*, de la *vervex*, *vervecis* 5) *turma* este vorbà latineascà. 6) *fiènd* este de la *fio faptu fiendo*. 7) *ràpeascà* dela *rapio*. Aqueli din colo de Dunàre 'dic arrache, *p* lu mutará în *ch*. 8) *a ta* este françnzescu *ma*, *ta*, *sa*. 9) *pune* de la *pono*. 10) *lingura* de la *lingula*. 11) *ferbe* de la *ferveo* 12) *ouu* de la *ovum*. 13) *destul* de la italinescu *de satulo*; *nimalo* este bulgàrescu. 13) *deapoi* de la italinescu *poi*. 14) *ord'u* de la *hordeum*. 15) *fortunatu* de la *fortunatus*. Aquelli din colo de Dunàre 'dîcu *tihissitu* de la graeceasca vorbá

se îngràſè, 1) ſi nu dao, ma niqui un ouu nu fàceua, — Quare va multe, perde ſi puçînele 2).

Vene un câne cu unà por'tione de carne în gurà 3) la un rîuu 4) ſi fiènd chè punte 5) nu era, ſi apa nu era afundà, 6) trecu prin apà, ſi acolo; iu âmbla, vid'u în apà umbra a carnili, quare o 'tènea ellu în gurà. A lui li se pàru, chè carnea aquea, qui se vedea în apà, este mai multà aſi si leua aquea, quare ma umbrà era, làssà carnea din gurà, quare o luo rìuulu. — Qui ai în mànù, nu e mënciunà.

Eſi unà broscà din tru apà, ſi ſed'u la margine, 7) de acolo vèd'u un bou, quare nu departe de dênsa 8) pàscea, 9) avea aqui ſi filia 10) sa. Rèu li pàru a bsoscàli, chè boulu este mai mare de sène, 11) prènse si se unflà, 12) chè ſi o mèdueua, cu unflare crescu boulu; filia sa quare vèdea morte a Mumàli, 'dîsse allei: Nu te unflà Mumà, chè nu va si pa'ti bène, ſi nu va si capi'ti, que ai tru mènte. Nu ascultà 13) Muma, ma

1) *ingràſe* vène de la *incraſsesco.* 2) *puçînele*, dela *pauculus*, *a*, *um.* 3) *gura* de la *gula.* 4) *rîuu*, dela *rivus.* 5) *punte* de la *pons.* 6) *afundà* de la *profundus* 8) *margine* de la *margo*, *marginis.* 9) *dènsa* vène de la latineasca vorbà *desso.* 10) *pascea* de la *pascebat.* 11) *filia* nu fiia, nu *χίλια*, chè ſi Italieni 'dîcu *figlia.* 12) *sène* dela *se*, ſi *ne* se allipi. 12) *unflà* de la *inflo.* 13) *ascultà* de la *ausculto*, *auscultas*, *auscultare.*

ma quòt potea se unfla. A'nchè 1) unà datà li 'dîsse broschiça: Mumà! se crepi, si qua 2) boulu nu te faci. Nu rrecu multu tèmpu, se unflà, quòt potu, si crepà. — Nu te tènde, pònè iu nu adjungi.

Un lup forte 3) fometosu âmbla în quo 4) si în colo, 5) se capità queva, vène tru unà cassuçà, iu plângea un pruncu, si Mumà sa li 'dîcea: si este, chè nu taci, va si te dau luplui. E luplu, quare stàtea 6) la usà, 7) discliſse gura, si astepta, 8) si li da Muma pruncul, si lu înglità. 9) Stàtu luplu a qui cu gura disclissà pònè se fece nopte, 10) atuncia pruncul tàcu, cui 'dîcea Muma: nu te teme sufletlu meu, chè, si este, chè vène luplu, va si lu vatàm. Aud'end luplu aquiste vorbe, fugi întristatu 11). — Nu mènduescu to'ti, quum 12) vorbescu.

Fsi un vermu 13) din locu, iu era ascunsu, si 'dîsse tutu lor ferilor, chè ellu este Vindicàtoru,

---

1) *ânchè* vène de la italenescul *anche*. Aquelli din colo de Dunàre 'dîcu *nica*, bène este. 2) *qua* dela *quasi*, si o lássàm multe ori, 3) *forte* de la *forte* italienescu. 4) *in quo*, de la *in quorsum*. 5) *încolo* este italinescu aspartu. 6) *pruncu* de la *proles*. 7) *stàtea* dela *sto, as, are, stabat* 8) *usa* de la italieneasca vorbà *uscio*. 9) *astepta* de la *expecto*, 10) *înglita* de la *inglutio is, ire*, Români aquelli din colo de Dunàre lässà *l*. 11) *nopte* de la *nocte*. 12) *întristatu* dela latinescul *intristatus*. 13) *quum*, de la *quomodo*. au de la *comme*. 14) *vermu*, de la *vermis*.

toru, si pote, si vindicà tote làngorile. Vulpea fu mai în'telleaptà, 1) chè rèspunse vermului: si este, chè tu esti mare Doctor, quàce nu te vindici, quândo esti sècatu. 2) — Doctore! vindicà te însu'ti. 3)

Vid'u un omu tru un locu un serpe 4) sub unà peatrà strîmtu, 5) de unde nu potea si scapà, 6) ma cu mare vîrtute scoasè 7) caplu aforà, si 'disse omlui: Scolà 8) mi greotatea 9) de spre 10) mène, si io am si 'ti conoscu bunìtate a ta. Se îndorè 11) omlu, si mutà 12) peatra de spre serpe, quare pre urmà 13) nu numa nusi fece detoria 14) ma ânchè vrea si lu musca. 15) Acolo iu se disputa âmbi 16) véne vulpea, quare o alepsirè 17) judicàtore; atuncia ea 'dîsse, au'di 18) serpe si omule! eu nu vò potu face dreptate, si este

---

1) *în'telleaptà* vène de la *intellecta.* 2) *sècatu* dela *seco, as, are* 3) *însu'ti* de la *ipsum te.* 4) *serpe* de la *serpens* 5) *strîmtu* de la *stringo, is, strictum.* 6) *scapà* de la *scapare.* italienescu. 7) *scoase*, de la *excutio. is, ere, excussi.* 8) *scolà* de la *ex*, si *culus curul*, a si se face ex. culo, din exculo, scolo as, are, chè noi Românli 'to'ti ex *lu* mutàm în *s.* 9) *greotatea*, de la *gravitas.* 10) *despre* de la *de super.* 11) *îndorè* de la *indoleo.* 12) *mutà* de la *muto, as, are* 13) *urmà* de la ialinescul *orma-* 14) *detoria*, de la *debitum.* 15) *muscà*, de la *mordeo.* 16) *âmbi* de la *ambo, ambae, ambo.* 17) *alepsirè* vène de la *eligo, eligis, eligere.* 18) *au'di*, vène de la *audio, audis, audire, audi* latinescu.

este chè nu vedu, quum sedeaui tu serpe sub peatrà: asi serpele sed'u, iu fu nânte, si omlu lu învali cu peatrà, quasi quum era. Atuncia 'dîsse vulpea senten'tia ista. Eu judicu, chè dreptu este si rèmânè 1) nemul'tàmitorlu serpe sub peatrà. — Quum este lucuru, à si si darea.

Doi câni fometosi vèd'urè întru riuu pelli 2) quare acolo se mollia, si vrea si le màcà; ma fiènd chè apa era mare, quôt niqui potea si se apropie 3) de elle: si o mènduirè, se beua apà, si asi de multà bere creparè âmbi. 4) — Mèntea reao adduce si morte.

Un soricu se nàscu 5) întru unà corfè, 6) si nu mâncà altà ma nuci. Esi unà 'dîuè din corfè, si preumblându se dede si de alte mai multe mâcàri. O! qui eram nesciutu! mie se pàrea, chè altà cassà nu este fòrà de corfa mea. — Se îndupèrà 7) orbul 8) la pàriete, si li se pàrea chè nu este locu mai de parte.

Un omu fece cènà mare si ospetè 9) ospe'tli, si conoscu'tli a lui. Înt'ellese cânele a quelui Do-

---

1) *rèmânè*, vène de la *remanet* latinescu. 2) *pelli* de la *pelles*. 3) *apropie*, de la latinescul *apropio*. 4) *âmbi* de la *ambo* al'ti 'dîcu *amu în duoi*, de aquista mi se pare, che se fece *âmbi*. 5) *nàscu* de la latinescu *nascor*, *nasceris*. 6) *corfè* de la *corbis*. 7) *îndupèrà* de la *indupero*, *as*, *are*. Aquelli din colo de Dunàre 'dîcu *rèsùmatu*, bene este, chè vène de la *resumo*, *as*, *are*. 8) *orbul*, de la *orbus*, *orba*, *orbum*. 9) *ospetè* de la *hospito*, *at are*. Aquelli din quo de Dunàre 'dîcu *gosteascà*, departe! departe! cu aquistà vorbà, iarò aquelli din colo de Dunàre 'dîcu *filipsească*, trà greci este buna, nu tra noi.

Domnu a ista, si ducêndu se a forà, ve'du un altu câne, cui 'dìsse: Frate! vèno astà'di, si cènàmu âmbi, chè la noi va si fie mare ospe'tie. Vène climatlu 1) câne, si quândo ve'du cèna aquea marea, 'dîsse întru inima sa: astà 'di va si mâncu, si va si beuau 2) a tôt, quôt si numi fie mâne fome. Tru a iste mènduiri plène 4) de bucurie, întorqueua 5) coda 6) în totà partea, si astepta 7) cu mare appetitu mâncarea. Ma nu fu fericitu 8) chè, quum lu ve'du coquaru: lu prènse de codà, si lu arruncà 9) de pre fereastrà 10) a forà, cad'êndu luo fuga urlându. 11) Iu fugieua, vène un altu câne în calle, si lu întrebò: Ospe! quum cènasi? atuncia li rèspunse ellu: Lassà me Fratre! chè de multu, qui màcai, si beuui, 12) me înbetaui, 13) quôt niqui nu sciu, de unde întraui tru a ista calle. — Se nu ai încredèn'tiare 14) pre bun strèinu. 15)

---

1) *climatlu* vène de la *clamatus.* 2) *beuau* de la *bibam.* 3) *plène* de la *plene.* 4) *întorqued* de la *intorquebat.* 5) *coda* de la *cauda* italineasca. 6) *astepta*, de la *axpectabat.* 7) *fericitu* de la *felix.* 8) *coquaru* de la *coquus.* 9) *arrucà* de la *auerrunco, as, are.* 10) *fereastrà*, de la *fenestra* 11) *urlând* de la *ullulando.* 12) *beuui*, de la *bibi.* 13) *îmbetaui*, de la italinescu *bevuto.* 14) *încredèn'tiare* de la *incredo, is, ere.* 15) *strèinu* de la *exteraneus.* Si nu 'dî'ti *càsenu*, cà vène de la *ξένος*.

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE
BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE